БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

19-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 92 (4551).

12 МАЙ ЖУМА 1972 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ПАХТАЗОР хабарлари

БЕКОБОД. «Ленинград» совхозининг азамат чўлқуварлари кенг майдонларга чигит ташлаб бир текис ундириб олдилар. Пахтакорлар яшил ниҳолларга биринчи ишлов беришни ҳам уюшқоқлик билан бошлаб юборишди. Бу ишларни бажаришда совхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсунбой Файзиев бошлиқ бўлим ишчилари ўрнак кўрсатмоқда. Улар бу йил 600 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан олинадиган ҳосилдорликни камида 3—4 центнерга оширишга аҳд қилганлар. Ғўзаларни ана шу юксак мажбуриятга яраша парвариш қилиниб, серҳосил қилиб ўстириш учун астойдил ҳаракат қилинмоқда. «Победа» колхозининг А. Мамашукуров бошлиқ участка деҳқонлари ҳам юқори ҳосилни кўзлаб иш юритмоқдалар.

Ш. НУРАЛИЕВ.
М. ПАРДАБОЕВ,
Х. ТЎРАҚУЛОВ.

* * *

ЯНГИЙЎЛ. Амир Ниёзов бошлиқ участка деҳқонлари бу йил ҳосилдорликни пландаги 29 центнер ўрнига 40 центнерга етказишга аҳд қилганлар. Навоий номли колхознинг бу пешқадам участка деҳқонлари шу кунларда дала ишларини намунали ташкил этишмоқда. Ғўза қатор ораларига ишлов бериш, яганалаш, ишлари ҳам қизғин олиб борилмоқда.

С. Раҳимов номли колхознинг Наимжон Юсупов бошлиқ бригада деҳқонлари ҳам ғўза парваришини уюшқоқлик билан бошлаб юбордилар. Улар бу йил камида ҳосилдорликни 30 центнерга етказишга қарор қилишган. Деҳқонлар куч-ғайратини пахта ҳосилдорлигини кўтаришга сафарбар этишмоқда.

Х. СУЛАЙМОНОВ,
У. ПАРДАБОЕВ.

* * *

ЎРТА ЧИРЧИҚ. Киров номли совхоз райондаги йирик пахтакор хўжаликлардан ҳисобланади. Совхоз пахтакорлари бу йил 3220 гектар майдонга барака уруғини ташладилар. Баҳорнинг шу қизғин дамларида пахта майдонларида меҳнат тобора қизғин тус олмоқда. Механизаторлар ёш ниҳоллар тагини юмшатиш ишларини жадаллик билан олиб боришмоқда. Э. Қурбонов, И. Ғуриев, Х. Эллибоев, Х. Мухсалимов каби пешқадам механизаторлар ғайрат кўрсатишмоқда.

Юқори ҳосилли Х. Пернекулов, Х. Холдаров бошлиқ бригадаларда ҳам дала ишлари пухта ташкил этилган. Пахтакорлар ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил кўтариш режаси билан яшамоқдалар.

Н. ТЎФОНОВ.

* * *

«Партия XXII съезди» колхози Ўрта Чирчиқ районида етакчи хўжаликлардан бирига айланиб бормоқда. Колхоз аъзолари ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил йиғиб олишга бел боғлашган.

Колхоз аъзолари чигитни бир текис ундириб олишди ва ғўза парвариши бошлаб юборилди. Шарофиддин Жалолов бошлиқ 5-бригада аъзолари ҳозир ғўзага ҳам узунасига, ҳам кўндалангига ишлов бермоқдалар.

Қирқ центнерчи Содиқ Йўлдошев, Одилмирза Ҳакимовлар ҳам ўз звеноларида ғўза парваришини қизғин давом эттирмоқдалар.

Х. ҲАКИМОВА.

ЎЗБЕКИСТОН ССР „БИЛИМ“ ЖАМИЯТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЪЕЗДИГА

Азиз ўртоқлар!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети сизларни — республика «Билим» жамияти VII съезди делегатларини ва сизлар орқали жамиятнинг партия ғояларини омма орасида актив пропаганда қилаётган барча аъзоларини —фан, маданият, маориф арбобларини, халқ хўжалиги мутахассисларини, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларини қизғин табриклайди.

Республика «Билим» жамиятининг VII съезди тарихий даврда—КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун, тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун, улуғ байрам—Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун курашда совет кишиларининг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлиги мисли кўрилмаган даражада юксалган бир вазиятда ўтмоқда.

«Билим» жамияти коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этишда, партиянинг олиб бораётган идеология ишида катта ўринни эгаллайди. Жамият сиёсий ва илмий билимларни меҳнаткашлар ўртасига ёйишда, уларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашда, совет меҳнаткашининг маданий савиясини оширишда муҳим роль ўйнайди.

Республика «Билим» жамияти VI съезддан кейин ўтган давр мобайнида сон жиҳатдан ўсди, коммунистик идеалларни пропаганда қилиш, партия ва Совет ҳукуматининг ички ҳамда ташқи сиёсатини тушунтириб бериш, республика меҳнаткашларининг марксча-ленинча дунёқарашини шакллантириш йўлида катта иш олиб борди.

Партиянинг XXIV съезди омма орасида олиб бориладиган барча ғоявий-тарбиявий ишларни янада такомиллаштириш соҳасида катта ва масъулиятли вазифаларни қўйди. Шу вазифаларни ҳал этишда «Билим» жамиятининг аҳамияти ғоят каттадир.

Марксизм-ленинизмнинг барҳаёт ғояларини тинмай омма орасига ёйиш, коммунистик ғоявий эътиқоднинг бутун кучини оммага тўла-тўкис бахш этиш—жамият барча аъзоларининг бурчидир. Меҳнаткашларнинг маданий савиясини, билимини, ижтимоий онглилигини, маънавий етуклигини ҳамма чоралар билан ошириш учун қунт билан курашиш, уларнинг ижодий кучларини ватанимиз бахт-саодати йўлида, коммунизм йўлида янги-янги муваффақиятларга сафарбар этиш керак.

Пропаганданинг хилма-хил формаларидан тобора самаралироқ фойдаланиш, лекция пропагандасининг янги формаларини қидириб топиш, унинг сифатини тинмай ошириш учун курашиш лозим.

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги байрамига тайёргарлик муносабати билан ҳозирги вақтда ленинча миллий сиёсат муваффақиятларини кенг пропаганда қилишни, меҳнаткашларни социалистик интернационализм юксак принциплари руҳида, Совет Иттифоқи халқларининг дўстлиги ва қардошлиги руҳида, бизга ёт буржуа идеологиясига нисбатан муросасизлик руҳида тарбиялашни кучайтириш лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти VII съезди ишларига муваффақият тилайди ва шунга қатъий аминдирки, жамиятнинг барча аъзолари, республиканинг барча зиёлилари республика меҳнаткашлари ўртасида сиёсий ва илмий билимларни хўжалик ва маданий қурилиш практикаси билан мустаҳкам боғланган ҳолда пропаганда қилишни янада кенгайтиради, бундан кейин ҳам фидокорона меҳнат қилади ва мамлакатимизда коммунизм тантанаси учун курашдан иборат улуғ ишга садоқат билан хизмат қилади.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

● ҒЎЗА КУЛЬТИВАЦИЯСИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК ◆ БАРЧА ЧОПИҚ ТРАКТОРЛАРИНИНГ ТЎЛА ВА УНУМЛИ ИШЛАШИГА ЭРИШАЙЛИК ◆ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ЭКИНЛАРИ ЗАРАРКУНАНДАЛАРИГА ҚАРШИ КУРАШНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК.

Оққўрғон районидаги Димитров номли колхоз деҳқонлари йил бошидан юқори ҳосилни кўзлаб иш юритишмоқда. Ҳозир колхоз пахта далаларида ғўзаларга биринчи ишлов бериш қизғин олиб борилляпти. Бу ишда механизаторлар ғайрат кўрсатишмоқда. Суратларда: (ўнгда) илғор механизатор С. Тожибоев, (чапда) ғўзаларни культивациялаш пайти.

Х. Маматов фотоси.

ПИЛЛАЧИЛАР АҲДИ

Юқори Чирчиқ районидаги «Правда» колхозининг Жамбул участкасида ҳар йилгидек бу йил ҳам пиллачиликка катта аҳамият берилмоқда. Эрта баҳордан участкадаги мавжуд 20 гектар тутзорнинг қатор оралари юмшатилиб ўғитланди ва суғорилиб қўйилди. Янгидан 11 гектар ер ажратилиб ёш тут ниҳоллари ўтқазилди.

Ўз ишининг усталари Анор опа Довулбоева, Аниса опа Тўрахоновалар ўтган йили 120 ўрнига ҳар қайсиси 190 килограммдан пилла топширишди. Участканинг барча пиллакорлари ҳам улардан ўрнак олиб, ўз ваъдаларининг уддасидан чиқиш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Э. АЛИҚУЛОВ.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ШОЛИ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1972 ЙИЛ 11 МАЙГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — бир кунда, иккинчи стун — мавсум бошидан бери.

БЎКА	7,7	100,0
Юқори Чирчиқ	8,5	87,0
Ўрта Чирчиқ	14,8	84,8
Янгийўл	8,0	82,5
Калинин	4,5	81,4
Бекобод	8,7	66,9
Оржоникидзе	10,3	61,1
Пискент	4,1	61,1
Оққўрғон	6,9	67,7
Оҳангарон	2,8	41,7
Область бўйича	9,0	74,6

ДОЛЗАРБ КУНЛАР

Деҳқонлар, чорвадорлар, боғбонлар, пиллачилар учун энг масъулиятли давр ўтмоқда. Бу йил кўкламнинг кечикиши қишлоқ хўжалик ишларини жуда мураккаблаштириб юборди. Ҳар бир ишни белгиланган муддатидан илгари бажариш, ундан кейинги юмушларни ўз вақтида адо этиш йўли билангина баҳорги кечикиш туфайли тиғизлашиб қолган тадбирларни айтилган вақтда амалга ошириш мумкин.

Кейинги кунларда айрим районларда сел, ҳатто дўл ёғиб қатор бўлиб қолган ғўзаларни нобуд қилиб кетди. Бундай жойларга тез фурсатда қайта чигит экиш ва уни ундириб олиш учун зарур ишларни амалга ошириш кечиктириб бўлмайдиган вазифалардан ҳисобланади.

Тез-тез ёғингарчилик бўлиб тургани билан у ерни яхши намламаётир. Барча майдонларда чигитни тез ва беҳато ундириб олиш учун далаларни суғориш зарур бўлиб қолди. Ана шундай қилинаётган жойларда чигитнинг униши тезлашмоқда ва айрим илғор звеноларда ғўзаларни культивация қилиш, яганалаш олиб борилмоқда. Етарли намга эга бўлган ва тупроғи майин юмшатилган майдонларда ғўзанинг ривожи чакки эмас.

Қишлоқ хўжалик ходимлари олдида турган муҳим вазифалардан яна бири ҳашаротга қарши курашни кучайтиришдан иборатдир. Кейинги кунларда ҳавонинг салқин бўлиб қолганлиги қишлоқ хўжалик ҳашаротлари, айниқса ширанинг кўпайишига имкон бермоқда. Бунинг учун далаларни ҳамма вақт синчиклаб кўздан кечириш, ҳашарот тушган карталарни дарҳол дорилаш талаб этилади.

Янгийўл районидаги Жданов номли колхозда ғўза культивациясида қатнашаётган чопиқ тракторига бирйўла ўғитлагич ва шу билан бирга ҳашаротга қарши дори сепадиган махсус мослама ўрнатиб ишлатилмоқда. Колхоз механизаторларининг бу ибратли ишини бошқа хўжаликларда ҳам жорий этиш айниқса муҳимдир. Ана шундай қилинганда вақт иқтисод қилинади ва тракторнинг иш унуми ҳар жиҳатдан ошади.

Кейинги кунлардаги текшириш шуни кўрсатмоқдаки, ҳали жуда кўп майдонларда чигитнинг униб чиқиши талаб даражасида эмас. Шунга қарамай, баъзи колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари қўшимча тадбирларни кўрмаётирлар. Ҳар хил нарсаларни баҳона қилиб долзарб кунларни бекорга ўтказмоқдалар.

Май ойининг биринчи ярми тугалланмоқда. Ўтган йили шу вақтларда катта-катта майдонларда ғўзалар икки-учтадан чинбарг чиқариб гуркираб ривожланаётган эди. Ҳозирги кундаги вазифа кечикишни қоплаб ғўзани тезроқ ривожлантириш юзасидан зарур бўлган барча тадбирларни ўз вақтида амалга оширишдан иборатдир. Қатқалоқни вақтида юмшатиш, суғориш ишларини пухта ва сифатли уюштириш, чопиқ тракторларининг ҳамма жойда тўла ва унумли ишлашига эришиш туфайлигина айтилган мақсадга эришиш мумкин.

Чорвадорлар учун ҳам қизғин кунлар ўтиб бормоқда. Озуқа экинларини сифатли парвариш қилиш, беда ва пичан ўриш ишлари суръатини кучайтириш лозим. Беданинг биринчи ўримини мумкин қадар сенажга бостириш озуқа базасини мустаҳкамлашда ҳал қилувчи роль ўйнайди. Шу кунларда озуқа экинлари ривожини тезлаштириш чораларини кўриш керак.

Шу нарса ачинарлики, кўпгина районларда, масалан, Бўка, Пискент, Бўстонлиқ районларида сутнинг ялпи маҳсулоти камайиб кетмоқда. Сигирлардан сут соғиб олиш ошаётган бўлса ҳам, умуман ялпи маҳсулотнинг камайиб кетиши тузатилиши зарур бўлган ишлардан ҳисобланади. Худди шунингдек сигирлардан бузоқ олиш, ёш молларни авайлаб боқиш келгусида сутчиликни ривожлантиришда ҳал қилувчи резервлардандир. Шунга қарамай, бир қанча хўжаликларда сигирлардан бузоқ олиш соҳасидаги ишлар, айниқса, ҳисоб-китоб жуда ёмон аҳволда. Бу ҳам етмагандек ёш бузоқларни боқиш ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Сабзавотчилар, боғбонлар ҳам ўз ишларини ҳартарафлама кучайтиришлари, шаҳар меҳнаткашларига эртаги сабзавот маҳсулотларини кўплаб етказиб бериш учун курашишлари керак. Калинин районидаги «Қорасув» совхози ва Ленин номли колхоз сабзавоткорларининг иш тажрибасидан ўрнак олиб, дала ишларини ҳартарафлама кучайтирайлик.

Пилла қурти боқиш масъулиятли даврга кирди. Бу йил пилла қуртлари бирмунча кечикиб жонлантирилди. Тут барглари жуда ўсиб кетди. Шунинг учун барг едиришда тутларни пала-партиш кесишга йўл қўймаслик, дастлабки кунларда дарахтнинг пастки шохларидан барг едиришни қаттиқ назорат қилиб туриш зарур. Акс ҳолда тут барги кўплаб нобуд бўлиб, пилла қуртлари айни даҳага кирганда озуқа етмай қолиши мумкин.

Қишлоқ хўжалиги ходимлари учун долзарб кунлар ўтиб бораётган экан, ана шу қимматли дақиқалардан тўла ва унумли фойдаланиб она-Ватанга кўплаб маҳсулот бериш юзасидан олган социалистик мажбуриятларимизни шараф билан бажариш учун курашайлик.

БИЛИМ ПРОПАГАНДИСТЛАРИНИНГ КАТТА КЕНГАШИ

Ўзбекистон «Билим» жамияти аъзоларининг саксон минг кишилик отряди кенг меҳнаткашлар оммасида коммунистик дунёқарашни шакллантириш ишига тобора салмоқли ҳисса қўшмоқда. Ана шу оммавий кўнгилли ташкилотнинг вакиллари 11 май куни Тошкентда бўлиб ўтган жамиятнинг VII республика съездида ўзларининг навбатдаги вазифаларини муҳокама қилдилар.

КПСС Ленинчи Марказий Комитетининг Сиёсий Бюросидан иборат фахрий президиум делегатларнинг гулдурос қарсаклари остида сайланади.

Съездда сўзга чиққан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг съездга йўллаган табрикномасини ўқиб эшиттирди.

Жамият правлениесининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов ўзининг ҳисобот докладида жамиятнинг фаолияти тўғрисида гапириб берди.

Ҳисобот докладини муҳокама қилишда Қорақалпоғистон «Билим» жамияти ташкилотининг раиси И. Қ. Қосимбетов, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Ғафуржонов, Туркманистон ССР «Билим» жамияти правлениеси раисининг биринчи ўринбосари Р. Қораев, Ўзбекистон ССР Маориф министри С. Шермуҳаммедов, Денов район партия комитетининг секретари М. Б. Аҳмедова, қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи сиёсий бошқармасининг бошлиғи генерал-майор Н. О. Шчукин, Тошкент политехника институти фалсафа кафедрасининг мудири А. О. Ортиқов, Ўзбекистон касаба союзлари республика советининг секретари Н. М. Маҳмудова, Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим министри Ғ. Абдураҳмонов, Фарғона область партия комитетининг секретари А. Маҳмудовлар қатнашдилар.

Қабул қилинган резолюцияда съезд меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини пропаганда қилишни кучайтириш соҳасида бундан буён қилинадиган ишларнинг катта программасини белгилади.

Ўзбекистон ССР «Билим» жамиятининг правлениеси ва ревизия комиссияси сайланди.

Съезд қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига баланд руҳ билан табрикнома йўлладилар.

Съезд Ҳинди-Хитой халқларининг Америка агрессиясига қарши ва араб шарқи халқларининг Исроил агрессиясига қарши ҳаққоний курашини қўллаб-қувватлаган баёнот қабул қилди.

Съезд ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари Р. Ҳ. Абдуллаева қатнашди. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР „Билим“ жамияти правлениесининг пленуми

Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениесининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум ташкилий масалаларни қараб чиқди. Жамият правлениесининг президиуми сайланди. Правление раиси қилиб республика Фанлар Академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов, правление раисининг биринчи ўринбосари қилиб—тарих фанлари доктори Қ. Ф. Фозилхўжаев, ўринбосар қилиб—И. В. Володин, илмий секретарь қилиб—Л. М. Транис сайланди. Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг академиклари В. П. Шчеглов, В. Қ. Қобулов, Д. К. Саидов, профессор А. О. Ортиқов жамоатчилик асосида жамият правлениеси раисининг ўринбосарлари қилиб сайландилар.

(ЎзТАГ).

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

Қўшма Штатлар ҳукумати Вьетнамдаги агрессив ҳаракатларини яна кенгайтиришини эълон қилди. Бу агрессив ҳаракатлар жанубий-шарқий Осиёдаги вазиятни янада мураккаблаштириб юборади ва халқаро тинчлик ҳамда хавфсизлик учун жиддий оқибатларга сабаб бўлади.

АҚШ президенти шу йил 8 майда қилган баёнотида шимолий Вьетнам портларига кемалар киришига ҳалақит бериш учун портларга кираверишдаги йўлларини миналаштириш тўғрисида, ВДР территориясини бомбардимон қилишни кучайтириш тўғрисида, жумладан, темир йўллар ва бошқа коммуникацияларга ҳаводан зарба бериш ҳақида фармойиш берганлигини маълум қилди. Шундай қилиб, АҚШ ВДРнинг бошқа давлатлар билан олиб бораётган иқтисодий, савдо-сотиқ ва бошқа хил алоқаларини узишга, Вьетнам Демократик Республикасини ўз мамлакати халқи учун, Америка агрессиясини даф қилмоқ учун ёрдамдан, шунингдек тинч аҳолини таъминламоқ учун озиқ-овқат ва бошқа молларни олиб туриш имкониятидан маҳрум қилишга уринмоқда.

Вьетнамдаги Америка қуролли кучларининг авантюристик хатти-ҳаракатлари қанчалик сохта баҳоналар билан ниқобланмасин, бу ҳаракатлардан кўзда тутилган ҳақиқий мақсад равшандир. Бу ерда гап АҚШни «хўрланишдан қутқариш» тўғрисида эмас балки очиқдан-очиқ барбод бўлаётган манфур «вьетнамлаштириш» сиёсатини қутқариш тўғрисида бораётир. Бу ерда гап вьетнамликлар ўз ишларини музокаралар олиб бориш йўли билан бартараф этиш имкониятига эга бўлишлари тўғрисида эмас, балки Сайгондаги халққа қарши қўғирчоқ режимни Америка ҳарбий жиҳатдан қўллаб-қувватлаётгани тўғрисида бораётир.

ВДР территориясини бомбардимон қилишнинг зўрайтирилиши ва Вашингтон халқаро денгиз қатнови хусусида ўзбошимчалик билан ўз тартибларини ўрнатишга уринаётганлиги қаҳр-ғазабга келтирмаслиги ва қаттиқ қораланмаслиги мумкин эмас. Бу хатти-ҳаракатлар Қўшма Штатлар Вьетнам халқига қарши бошланган ва кўп йиллардан бери давом эттираётган урушнинг қароқчилик табиатини бутун дунё олдида яна бир бор намойиш қилмоқда. Қилинган бир агрессив ҳаракат кетидан иккинчи, янада хавфлироқ ҳаракатни келтириб чиқармоқда. Аввалги ваҳшиёна ҳаракатлар ва жиноятларга янгиси, янада оғирроғи қўшилмоқда. Мана шуларнинг оқибатида уруш кўпгина мамлакатлар ва халқларнинг манфаатларига тобора кўпроқ даражада тааллуқли тусга кириб бормоқда.

ВДР портларига келавериш йўлларининг миналаштирилиши, ВДРнинг территориал ва ички сувларига чет эл кемалари киришига тўсқинлик қилиш ҳаракатлари ВДР аҳолисига юк ташиётган кўпгина давлатларнинг кемалари ва денгизчиларининг ҳаётига бевосита хавф туғдиради. Очиқ денгизда кемалар қатнови эркинлигидан бирон давлатни чеклаш учун АҚШга ҳеч ким ҳуқуқ берган эмас. АҚШ кўраётган чоралар ҳамма тан олган кемалар қатнови эркинлиги принципини қўпол равишда бузишдан иборатдир. Ҳолбуки, мана шу принципни мустаҳкамловчи денгиз ҳуқуқига доир 1958 йилги Женева конвенциялари остида бошқалар билан бир қаторда Америка Қўшма Штатларининг ҳам имзоси турибди.

Совет Иттифоқи АҚШнинг кемалар қатнови эркинлигига ҳамда Вьетнам Демократик Республикаси соҳиллари олдида қатнаётган совет кемалари ва бошқа кемалар хавфсизлигига таҳдид этувчи ҳаракатларини йўл қўйиб бўлмайдиган ҳаракатлар деб қарамоқда.

Совет Иттифоқи бундан тегишли хулосалар чиқариб олади. Ўзининг қонунга хилоф ҳаракатлари келтириб чиқариши мумкин бўлган оқибатлар учун бутун масъулият Қўшма Штатлар ҳукумати зиммасига тушади.

АҚШ Женева конвенциясини бузиши билан халқаро ҳуқуқнинг асосий талабларидан бири—давлатлар халқаро шартномаларга биноан ўз зиммаларига олган мажбуриятларга риоя қилишлари кераклигини чазар-писанд этмаётганлигини намойиш қилмоқда. Бу хавфли ва ғайгоқ йўлдир. Бу ҳол халқаро вазиятни яна мураккаблаштириб юбориши ва халқаро муносабатларда қонунсизликка олиб келиши мумкин, холос. Хўш, бир қанча давлатларнинг қонуний манфаатлари ва гражданларининг хавфсизлигига таҳдид қилувчи АҚШнинг мана шу бир томонлама хатти-ҳаракатига жавобан шу давлатлар ҳам ҳозир АҚШ Вьетнамда тутаётгани сингари йўл тутгудек бўлса, бу ҳол нимага олиб келган бўлур эди?

Агрессив ҳаракатларни яна авж олдириш йўли билан Ҳинди-Хитой проблемаларини ҳал этиб бўлмайди, озодлик ва мустақиллик учун курашаётган Вьетнам халқининг хоҳиш иродасини сингдириб бўлмайди. Ҳозир АҚШ кўраётган хатти-ҳаракатлар можарони чўзиш, хунрезликни давом эттиришгагина олиб келиши мумкин, холос. Булар эса янги-янги қурбон ва вайроналиклар келтириши муқаррар.

Вьетнам проблемасини ҳал этиш борасидаги бирдан-бир реал йўл Вьетнам халқининг четдан ҳеч қандай аралашувисиз ва тазйиқисиз ўз тақдирини ўзи ҳал этиш ҳуқуқини ҳурмат қилишдан иборатдир. АҚШ чиндан ҳам шунга тайёр бўлса, у Париждаги музокаралар даврасига қайтмоғи керак.

Совет Ҳукумати Қўшма Штатларнинг Вьетнам Демократик Республикаси соҳилларини қамал қилиш ва қуруқликдаги коммуникацияларини бузиш борасида қўйган қадамларини дарҳол бекор қилинишини, АҚШнинг ВДРга қарши агрессив ҳаракатлари тўхтатилишини, халқаро кема қатнови ва савдо-сотиқ эркинлиги ҳуқуқлари ҳурмат қилинишини қатъиян талаб этади. Совет ҳукумати барча тинчликсевар давлатларнинг ҳукуматлари ва халқлари мана шу нуқтаи назарга қўшилишади, деб ишонч билдиради.

Социалистик интернационализм принципларига содиқ совет халқи қаҳрамон вьетнам халқининг кураши билан бирдамдир, совет халқи вьетнам халқига зарур мадад бериб келди ва бундан кейин ҳам шундай қилаверади.

Коммунистлар ҳақида ҳикоялар

ФИДОКОР КИШИЛАР

Кўнгил кўнгилдан сув ичади, дейдилар. Бунинг маъноси шуки, инсон инсон билан тирик, одамнинг тафтини одам олади. Ҳаётда нимаики ютуққа эришган бўлсангиз, бунда, ҳеч шубҳасиз, атрофингиздаги ҳамкасбларингиз, ёр-дўстларингиз, биродарларингизнинг кўмаги, мадади бор, албатта. Улар сизнинг қанотларингиз. Сиз уларни қадрласангиз авайласангиз, кўзлаган манзилингизга ета оласиз.

Коммунист Узоқ ака Саидовдан ўз ишлари ҳақида гапириб беришимизни сўраганимизда, шу сўзларни айтди:

— Қуш қанотсиз бўлса ҳеч нарсага яроқсиз, бир парча гўшт бўлиб қолади. Менинг қанотларим эса бригадамнинг аъзолари: моҳир тракторчилар, сувчилар, оддий колхозчилар. Ҳар бир ишда уларга суянаман, кам бўлаётганимиз йўқ...

Ҳозир бригада даласида ғўза парвариши қизғин боряпти. Ерлар текисланиб, ариқ-зовурлар тахт қилиниб, далага ўғит ташиб чиқарилган. Далаларни айлансангиз, дуркун ғўзаларни кўриб, деҳқонларнинг миришкорлигига қойил қоласиз. Лекин, бу ерлар бир вақтлари яйдоқ чўл эди.

... Бундан 12 йил муқаддам колхоз правлениесида янги ер очиш масаласи муҳокама қилинди. Ана шунда Узоқ ака Саидов талабгор бўлиб чиқди. Ёнига Х. Жўрақулов, Шариф Йўлдошев, механизатор йигитлардан Моҳир Имомқулов, Қўчқор Раҳматов сингари азаматларни олиб, янги ерга отланди. Колхоз бош агрономи Абдурасул ака Жумабоев ҳар соҳада унга мададкор бўлди, маслаҳат бериб турди. Чўл бағридан 80 гектар ер юлиб олиниб, шўрини ювдилар. Ўша йили ҳар гектаридан 19 центнердан хирмон кўтарилди.

Келгуси йили Узоқ акани КПСС сафига қабул қилишди. Энди янада ғайрат ва шижоат билан ишлашга бел боғлади. Илғорлар тажрибаси асосида иш юритди, фан ва техника ютуқларидан фойдаланди, натижада деҳқончилик маданияти юксалиб, ҳосилдорлик ортиб борди. Саккизинчи беш йилликнинг охирги йилида 25 гектар ер ўзлаштирилди. Деҳқонлар механизациядан фойдаланиб, агротехника қоидалари асосида иш юритдилар. Илғорликка интилдилар, ҳар гектаридан салкам 34 центнердан ҳосил олдилар.

Коммунист Узоқ Саидовнинг хизматларини партия ва ҳукуматимиз муносиб тақдирлади. У Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан тақдирланди. «Запорожец» енгил автомашинаси билан мукофотланди.

— Узоқ ака, — дейди колхоз правлениесининг раиси Юсуф Мамашоев, — янгилик ихлосманди, ташаббускор, ташкилотчи коммунист.

Ўтган йилнинг эрта баҳор кунлари бригадаларда экишга тайёргарлик қизиб кетди. Шу орада колхозга «Тошкент—1», «Тошкент—2» навларининг чигити бериб қолинди. Бу навни экишни қайси бригадага топширсак экан?

Кечқурун бригада бошлиқлари, тажрибакор деҳқонларни йиғиб, шу ҳақда маслаҳатлашилди. Лекин, ҳеч ким бу нав чигитни мен оламан деб, ботиниб айтолмади. Бу сафар ҳам Узоқ ака ташаббус кўрсатди.

Очиғини айтиш керак, ўшанда бригадирнинг бу тантилиги айримларга ёқмади. Ҳатто бригада аъзолари ҳам «Қаердаги ишларни бошлаб юрасиз, ахир, планимиз катта, янги нав агротехникасини яхши билмаймиз, ғўза кечки бўлиб қолса, декабрда ҳам пахта териб юрамизми», деб норозилик билдиришди.

Узоқ ака бундай гапларга парво қилмади. У эл олдида берган сўзининг уддасидан чиқиш учун астойдил ишга киришди. Янги нав агротехникасига оид мақолаларни ўқиди, тажрибакорлар билан маслаҳатлашди, шу тариқа экиш, парвариш қилиш ишларини намунали ўтказишга ҳаракат қилди. Механизация кучидан унумли фойдаланди. Натижа қувончли бўлди. Бригада ғўзалари гуркираб ўсди, кўсаклар эрта етилди. Терим эрта бошланди, план ҳам колхозда биринчилар қатори бажарилди. Ҳар гектардан пландаги 23 ўрнига, 34,3 центнердан ҳосил олинди. Барча пахта уруғлик учун мўлжалланиб, қўлда терилди.

Коммунист Узоқ Саидов ўз тажрибасини бошқалар билан баҳам кўришни инсоний бурчи деб билади. У еттинчи бригада билан мусобақа боғлаган эди, қоғозда қолиб кетмаслиги учун ҳаракат қилди, қўлдан келган ёрдамини аямади.

— Раҳмат, Узоқ акага! — дейди мусобақадоши Ғани Тожибоев, — Ерни тайёрлаш даврида ҳам, экиш пайтида ҳам, ғўза парвариши чоғларида ҳам бригадамизга тез-тез келиб турдилар.

Узоқ ака ўзи айтганидек, дўстлари, қанотларига суяниб иш олиб бораётганлиги учун ҳам шундай ҳурматга сазовор бўлмоқда. Айни иш қизғин пайтларда бригада шийпонига бориб қолгудай бўлсангиз, у ерда колхозчиларнинг яхши ҳордиқ чиқаришлари учун ҳамма шароит муҳайё қилиб қўйилганлигини кўрасиз. Шийпон турли шиорлар, плакатлар билан безатиб қўйилади. Бурчакдаги стол устида эса шахмат-шашка, дамино, турли хил адабиётлар бор. Хоҳласангиз, биллиард ўйнашингиз мумкин. Дарҳақиқат, Узоқ ҳам раҳбар, ҳам жамоатчи, ҳам сиёсий ташкилотчидир. У уч чақириқдан бери қишлоқ Советига депутат қилиб сайланмоқда.

Бўкадаги «Ленинобод» колхозида ўз хизмат бурчини садоқат билан бажариб, юрт бойлигига бойлик қўшаётган Узоқ ака Саидов сингари серғайрат, ташаббускор, коммунистлар кўп. Уларнинг ғайрати, шижоати туфайли катта ишлар амалга оширилмоқда. Улар тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йилида мўл ҳосил етиштириш учун бошланган курашда олдинги сафларда бормоқдалар.

Э. ҚОДИРОВ.

Тошкентдаги 2-тикувчилик фабрикасида СССРнинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақа тобора авж оляпти. Унда актив иштирок этаётган чеварлардан М. Белькова ва А. Хан ўртоқлар нормани доим ортиғи билан адо этмоқдалар. Суратда: моҳир тикувчилар М. Белькова ва А. Хан (олдинда) иш устида.

А. Абалян фотоси.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

СОВЕТЛАР ВА МАИШИЙ ХИЗМАТ

Маиший хизматнинг шаҳар ёки қишлоқ ҳаётида қандай муҳим ўрин тутаётганлигини исботлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Ўртоқ Л. И. Брежнев партиямизнинг XXIV съездида қилган ҳисобот докладида «Маиший хизмат — бу планни бажаришлари керак бўлган шунчаки тармоқлар эмас, балки кишилар билан, уларнинг ҳар хил дидлари билан, кишиларнинг кайфияти билан бевосита боғлиқ бўлган хизматлардир. Уларнинг ишини план ва фойда нормасини бажариш процентларидангина иборат қилиб қўйиш мумкин эмас», деб уқтириб ўтган эди. Дарҳақиқат, бугунги маданий ҳаётимизга бир назар ташласак, хизматнинг ана шу соҳасига деярли ҳар куни минглаб миллионлаб кишилар мурожаат қилиб туришларини кўрамиз.

Меҳнаткашларнинг маиший талаб ва эҳтиёжларини қондириш мақсадида областимизда кейинги йилларда кўпгина ишлар қилинди. Жойларда маиший хизмат кўрсатиш тармоқлари, кирхоналар, устахоналар, кийимларни химиявий йўл билан тозалаш комбинатлари ва ихтисослаштирилган ишлаб чиқариш бирлашмалари сони тобора кўпайиб бормоқда. Аҳоли жон бошига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми 1971 йилда шаҳарда 9 сўм 85 тийин, қишлоқ жойларда 8 сўм 52 тийинни ташкил этди, корхоналар рентабеллиги бирмунча ошди. Беш йилликнинг дастлабки йилида маиший хизмат кўрсатиш корхоналарини ихтисослаштириш, концентрациялаш ва механизациялаш йўлида катта қадам қўйилди.

Бундан ташқари, кўпгина шаҳарларда янгидан ишлаб чиқариш фирмалари ташкил этилди. Ангрен шаҳар маиший хизмат кўрсатиш комбинати базасида очилган «Ешлик» тикувчилик фабрикаси, «Гўзал» трикотаж бирлашмаси шулар жумласидандир. Чирчиқ шаҳрида қаттиқ чарм товарларни қирқиш бўйича участканинг, иши, материалларни марказлашган усулда бичиш методлари йўлга қўйилди. Соат тузатиш бўйича микропоток бригада методи янада такомиллаштирилди.

Юқори Чирчиқ районидаги Паркент қишлоғи ва Бекобод районидаги Олмазор посёлкасида икки қаватли маиший хизмат кўрсатиш уйлари ишга туширилди. Ана шулар ҳисобига 1971 йилда маиший хизмат кўрсатиш тармоқлари 73 тага кўпайди. Хизмат кўрсатишнинг ўндан ортиқ турлари жорий қилинди. Мавжуд корхоналарда 120 дан ортиқ технология ускуналари ўрнатилди.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, меҳнаткашлар депутатлари, Чирчиқ, Ангрендаги Олмалиқ шаҳар Советларининг ижроия комитетлари ғамхўрлиги туфайли маиший хизмат кўрсатиш майдонлари 3,5 минг квадрат метрга кенгайди.

Лекин булар, аҳолининг кун сайин ўсиб бораётган маданий-маиший эҳтиёжи тўла қондирилаяпти деган сўз эмас. Узоққа бормайлик, область Советининг маиший хизмат кўрсатиш бўйича доимий комиссия аъзолари Юқори Чирчиқ районида ўтказган текшириш натижасида маиший хизмат кўрсатиш тармоқларига ўрнашиб олган баъзи эгри қўллар томонидан кишиларни алдаш, прейскурант баҳоларини атайин бузиб кўрсатиш ҳоллари содир бўлаётганлиги аниқланди. Бундай аҳвол областимизнинг бошқа район ва қишлоқларидаги маиший хизмат корхоналарда ҳам учраб турганлиги кишини афсуслантиради. Бу корхоналарда тушган пулни ҳисобга олиш, киримга ёзиш ва топшириш қоидалари қўпол равишда бузилмоқда. Бажарилаётган иш сифати ва муддати устидан етарли назорат ўрнатилмайди.

Маиший хизмат кўрсатишнинг мавжуд ишлаб чиқариш майдонлари аҳоли эҳтиёжини тўла қондира оладиган, даражада, деб бўлмайди. Хизмат кўрсатиш майдони талабга жавоб бериши учун яна 22 минг квадрат метрга кенгайтирилиши лозим. Бу объектларни фақатгина план кетидан қувадиган, номигагина «хизмат қилдингми қилдим» тарзида иш тутувчи кишилар билан эмас, аксинча кишиларнинг оғирини енгил, мушкулини осон қиладиган, корхона шуҳрати учун курашадиган мутахассис кадрлар билан мустаҳкамлаш, улар малакасини ошириш, устахоналарни тегишли миқдорда ускуна ва транспорт билан таъминлаш даркор. Афсуски, бу соҳада олиб борилаётган ишлар даражаси шу куннинг талабларига жавоб бермайди.

Бунинг устига, мавжуд ишлаб чиқариш қувватлари ва майдонларидан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Тикувчилик устахоналари қувватидан фақат 60 процент, кийимларни химиявий йўл билан тозалаш фабрикалари қувватидан бор-йўғи 40 процент фойдаланилаётганлигини қандай изоҳлаш мумкин. Область маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси ва жойлардаги маҳаллий Советлар маиший хизмат кўрсатиш майдонларини янги қурилишлар ҳисобига узлуксиз кенгайтириб бориш билан бирга мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан тўла ва унумли фойдаланишни таъминлашлари, хизмат муддати ва сифати устидан доимо назорат ўрнатиб, аҳолининг бу соҳага бўлган талаб ва эҳтиёжларини тўла қондиришга эришишлари лозим.

Айниқса, қишлоқ аҳолисига маиший хизмат кўрсатишда катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Хўш, булар нималардан иборат? эътироф этиш керак, кўпгина колхоз ёки совхозларда, марказдан йироқ қишлоқ жойларидаги кишиларнинг маиший хизматга бўлган эҳтиёжлари тўла ҳисобга олинмайди, бу жойларда оддийгина устахоналар ҳам ташкил этилмаган. Бор бўлса ҳам, хизмат турларининг доираси пойафзални ремонт қилиш ёки темирчилик устахоналаридан нарига ўтмайди. Бугунги деҳқонларимизнинг маданий-маиший турмуш шароити ўсиб бораётганлиги сир эмас. Ҳа бугунги деҳқон хонадонида уйнинг безаги, бежирим мебелни ҳам, «зангори экран»ни ҳам, радио приёмникни учратишингиз мумкин. Шундай экан, уларнинг маиший хизматнинг ҳамма турларига бўлган эҳтиёжининг ўсиб боришн ҳам табиийдир. Колхоз марказида «зангори экран» ательеси, кийим тикиш устахоналари, кийимларни химиявий йўл билан тозалаш пунктлари ташкил этилмаган, экан, кишилар район марказига қатнашишга мажбур бўладилар.

Маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетлари колхоз ва совхозларнинг маблағларини бирлаштириш йўли билан жойларда маиший хизмат тармоқларини ташкил этиш ҳақида ўйлаб кўрсалар, чакки бўлмас эди. Дарҳақиқат, хўжаликларнинг кучи ва маблағи билан маиший хизмат учун бинолар ажратиш ва аҳолининг бу соҳага бўлган талабларини қондириш учун етарли имконият бор. Бусиз қишлоқ марказларидан узоқ бўлган жойларда маиший хизмат кўрсатиш даражасини яхшилаш мумкин эмас.

Маълумки, тўққизинчи беш йилликда партиямиз томонидан шаҳар ва қишлоқларда маиший хизмат кўрсатиш даражасини янада ошириш, қишлоқ жойларида хизмат турларини кўпайтириш вазифаси қўйилган. Шунга кўра, областимизда янги ихтисослашган бирлашмалар, районлараро корхоналар ташкил этиш, комплекс қабул пунктлари тармоқларини кенгайтириш мўлжалланади.

Маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетлари маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг беш йиллик топшириқларини муваффақият билан амалга ошириб, шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг эҳтиёжларини тўла қондиришга эришишлари керак. Бунинг учун аҳолига маиший хизмат кўрсатиш юзасидан белгиланган ойлик ва квартал планларининг узлуксиз бажарилиши устидан назорат ўрнатиш, хизмат кўрсатиш сифати ва муддатларини талаблар даражасида ташкил этишда доимий комиссиялар яқиндан ёрдам кўрсатишлари лозим. Бу шарафли вазифани бажариш учун Маҳаллий советлар ҳали кўп иш қилишлари даркор.

ТИНЧЛИК ЖАРЧИСИ

Совет китоби чет эллик китобхонга халқлар ўртасида тинчлик ва дўстликдан иборат олийжаноб ғояларни, совет турмуш тарзи тўғрисидаги ҳақиқатни тушунтиради. 4 май куни Москвада халқаро китоб йили доирасида совет ва ажнабий журналистлар учун ўтказилган матбуот конференциясида шу фикр яна бир марта таъкидланди. Бизнинг мамлакатимизда нашр этилаётган адабиёт чет элларда қандай тарқалаётганлиги тўғрисида Бутуниттифоқ «Халқаро китоб» бирлашмасининг раиси Б. К. Макаров гапириб берди.

Совет китоблари 120 давлатда сотиб олинмоқда. Бирлашма битимлар ва шартномалар асосида чет эллардаги 1000 та савдо фирмаси билан ўзаро китоб айирбошламоқда. Уларнинг буюртмасига мувофиқ ҳар йили чет элларга СССР халқларининг ҳамма тилларида ва кўпгина ажнабий тилларда нашр этилган 24 мингдан ортиқ номдаги китоб юборилмоқда. Ер юзининг кўпгина шаҳарларида совет китобининг махсус магазинларини учратиш мумкин. Социалистик мамлакатларнинг китоб сотувчи ташкилотлари билан СССР айниқса кенг алоқа ўрнатган.

Халқаро китоб йилида СССР чет эллардаги кўпгина ярмаркалар ва кўргазмаларда қатнашади.

(ТАСС).

ЛОТЕРЕЯГА МОТОЦИКЛ

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ. «Политотдел» колхозининг «Коммунизм» участкасида истиқомат қилувчи 72 ёшли Мансур ота Ништонов пенсия пулини олаётганида яхши ният билан лотерея билети ҳам сотиб олган эди. Бу билет отанинг ёдидан кўтарилиб кетишига оз қолибди. Яқинда ҳужжатларини кўраётиб, улар орасидан республика пул-буюм лотереясининг биринчи чиқарилишидаги ана шу билетни топиб олди. Навбатдаги пенсия пулини олишда почтада расмий жадвалга солиштирса, унинг 016 номерли, 00964 серияли лотерея билетига аравачали мотоцикл чиқди.

И. ХОЛТУРСУНОВ.

ТАЛАНТЛАР КЎРИГИ

АНГРЕН. Шанба оқшомида Тошкент область Давлат педагогика институтининг катта зали студент ва ўқувчилар билан гавжум бўлди. Бу ерда СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги олдидан ёш талантлар кўриги бўлиб ўтди. Кўрикда институт бадиий ҳаваскорлари қатнашди. Ғ. Абдуғофурова, М. Собирова, Т. Юсупов, Д. Канаевлар ижро этган дилрабо қўшиқ ҳамда жозибадор рақслар томошабинларда завқ-шавқ уйғотди. Бу студентлар Ангрен шаҳрида ўтказиладиган область бадиий ҳаваскорлар кўригида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

С. МЎМИНОВ.

ЧИРОЙ ОЧАЁТГАН ҚИШЛОҚ

Тузель қишлоғи кейинги йилларда тубдан ўзгариб кетди. Илгарилари бирорта ҳам типовой бинога эга бўлмаган қишлоқда мана бугун муҳташам турар-жойлар, маданий-маиший бинолар, савдо шохобчалари, саноат корхоналари қад кўтариб, қишлоқ чиройига чирой қўшиб турибди. Яқин икки-уч йил ичида ўнга яқин кўчалар очилди, асфальт қилинди.

— Қишлоғимизнинг бундай тез суръатлар билан юксалишида, — дейди қишлоқ советн раисининг ўринбосари ўртоқ О. Султонов, депутатларимизнинг хизмати катта. Уларнинг ташаббуси ва жонкуярлиги туфайли қишлоқда медицина ҳамда, болалар муассасалари яратилмоқда. Қишлоқда болали аёлларнинг унумли меҳнат қилишлари учун қулай шароит яратиб берилмоқда. Ленин номли колхознинг «Партия XXIII съезди» участкасида 75 ўринли, «Партия XXII съезди», участкасида 50 ўринли болалар боғчаси қурилиб, ишга туширилди.

Орджоникидзе районидаги бу қишлоқ район марказидан бирмунча узоқ жойлашган бўлишига қарамай, қишлоқ Советн ижроия комитети ва унинг депутатлари аҳоли турмуши учун қулайликлар яратиб бериш учун қайғуришмоқда. Тошкент паррандачилик фабрикаси марказида медпункт, «Свобода» маҳалласида дорихона қурилди. Ленин номли колхознинг «Партия XVIII съезди» участкасидаги медпункт қайтадан жиҳозланиб, ишга туширилди. Геофизиклар посёлкасида янги сабзавот магазини, қишлоқ марказида хўжалик моллари магазини ишга туширилди.

Ленин номли колхознинг «Партия XXII съезди» участкасидаги клуб қайта ремонтдан чиқарилди. Қишлоқ советн учун қурилаётган янги бино кўкка бўй чўзиб, қишлоқ ҳуснига-ҳусн қўшди. Бугунги кунда 45-мактаб учун қўшимча хоналар қурилиши ҳам жадал суръатлар билан олиб борилмоқда.

СССР ташкил топган кунга 50 йил тўлишини ҳар соҳада ютуқлар билан кутиб олишга аҳд қилган қишлоқ меҳнаткашлари ободончилик йўлида шундай курашиб келишмоқда.

И. РУСТАМОВ,
Н. АБДУРАСУЛОВ.
Орджоникидзе райони.

Ғазалкент консерва заводининг бир меъёрда ишлаши кўп жиҳатдан тунука банкаси тайёрловчи цех ишчи-хизматчиларининг меҳнатига боғлиқ. Буни яхши тушунган цех коллективи жадал ишламоқда. Ушбу суратда илғор созловчи слесарь Нил Николаевич Денисовни иш устида кўриб турибсиз.

В. Тюргашкин фотоси.

Моҳир қандолатчи Муборак Зиёмуҳамедова Тошкентдаги ошхоналар трестига қарашли масалliқлар фабрикасининг илғор ишчиларидан ҳисобланади. У тайёрлаётган турли-туман ширинликлар ва тортлар меҳнаткашларга манзур бўлмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

ИШЧИЛАР СУЛОЛАСИ

БИЗ—КИМЁГАРЛАРМИЗ

Оиламиз — меҳнатдан ўз бахти, иқболини топган кимёгарлар оиласи. Толеимизни мана ўз қўлимиз билан яратдик. Ҳалол меҳнат касбга бўлган чексиз муҳаббат ҳар биримизни эл-юртга танитди, обрў-эътиборли қилди.

Табаррук падаримиз комбинатга суронли уруш йиллари қадам қўйганлар. Улуғ ғалабага муносиб улуш қўшиб, меҳнат фронтида қаҳрамонлик намуналари кўрсатганлар. Ўйлаб кўринг, ҳар тонг Қибрайдан корхонага қатнаш, у ерда кунни тунга улаб ишлаб кунига неча-неча машиналарга юк ортишнинг ўзи бўладими ахир!

Отам — Наби Йўлдошев ҳамон қонига, жонига сингиб кетган қадрдон корхонаси билан ажралишни истамайди. Ваҳоланки, бундан уч йил муқаддам падаримизни барча иззат-икром билан пенсияга узатган эдик. Аммо, ҳануз биз билан комбинатга қатнайдилар.

Сотимбой акам эса комбинатнинг «Химстрой» бошқармасига мендан беш-олти йил илгари ишга кирган. У пайтда ўрта мактабда ўқирдим. Акам бақувват, абжир, бир нарсага уриндими, охирига етказмай қўймасди. Бошқармада ҳам тезда оғизга тушди, топшириқларини доимо 140—150 процентга бажара бошлади. Қисқаси, бир йил ўтар-ўтмас акам бошқарманинг пешқадам ишчилари қаторидан ўрин олди.

Менинг комбинатга кириб келишим ўзгача бўлган. 16 ёшда эдим ўша кезлари. Олдин ёғочни қайта ишлаш заводида дурадгорга шогирд тушдим. сўнгра ишлаб юриб, электриклик касбини ўзлаштирдим. Совет Армияси сафидан қайтгач, комбинатнинг масъулиятли участкаларидан бирига контролёрлик вазифасига қўйишди. Ҳозир ҳам шу касбда ишлайман. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўрта маълумот олдим. Ленин партияси сафига кирдим.

Синглим Насибага балли. У 10-синфни тугатиб, комбинатга оддий аппаратчи бўлиб келганди. Буни қарангки, иш бошлашидан бир йил ўтмасданоқ, Тошкент политехника институтига ўқишга кирди, ҳам ишлади, ҳам билим олишни давом эттирди. Корхона маъмурияти унга юксак ишонч билдириб, смена бошлиғи вазифасига кўтарди. Бу орада коммунистик партия сафига аъзо қилиб олинган Насиба химия саноатини тағин ҳам ривожлантириш масаласи бўйича чақирилган КПСС Марказий Комитети машҳур май Пленумида қатнашди. Институтни аъло баҳоларда тамомлаган Насиба мана беш йилдирки, завод марказий лабораториясида тадқиқотчи-инженер бўлиб ишлаб турибди. Насибалар группаси яратган янгилик комбинатга минглаб сўм иқтисодий самара келтирди. Куёвимиз Маҳмуджон ҳам комбинатнинг пешқадам механикларидан.

Укам Эргаш ҳам ёш бўлишига қарамай комбинатнинг тажрибали приборчиси. Турмуш ўртоғим Шаҳодат эса маиший хизмат цехи ишчисидир. Кенжатойимиз Саида ҳозирча ўрта мактабда ўқимоқда. Менимча, синглимиз Саида ҳам кимёгарлар сулоласидан ўзига муносиб ўрин эгаллайди.

Маҳкам ЙЎЛДОШЕВ,
Чирчиқ электр химия комбинатининг ишчиси.

ЧАШМА

Эрта тонгда машиналар колхоз фермасидан чиқиб, шаҳарга йўл олаётганда ферма мудири Анвар Турсунов топширилган сутни ҳисоблаб чиқди: «Бугунгиси 600 килограмдан ошипти, 3—4 кун ичида салкам 100 килограммга кўпаяди. Илғорликда Турсунойнинг олдига тушадигани йўқ. У кун сайин ўз қарамоғидаги сигирлардан кўплаб сут соғиб олишга эришмоқда.

Анвар ака фермани айланиб, соғувчиларнинг ишини кузатар экан, шуларни хаёлидан ўтказди. Сўнг, Турсунойнинг ёнига келди.

— Балли, қизим. Бугун ҳам ҳаммадан кўп сут топширдинг. Ишни бўшаштирма. Сигирларни қанча яхши парвариш қилсанг, шунча кўп сут оласан.

Бундан беш йил аввал Турсуной 8-синфни битириб, биринчи бор ферма остонасига қадам қўйганда аҳил коллектив унга катта ёрдам берди, ишга ўргатди. Олдинлари соғувчиликнинг сир-асрорини келинойиси Бўронгул Шакарбековадан ўрганди. Ҳаракатчанлиги, ҳар бир ишнинг таомилини тез ўрганиб олишлиги фермадагиларни қувонтирди. Унга 18 бош сигир берилди.

У ўзига билдирилган ишончни оқлаш, устозлари олдида уялиб қолмасликка ҳаракат қиларди. Шу йилнинг ўзида 24 тонна ўрнига 34 тонна сут соғиб олди. Бу муваффақият ёш соғувчини астойдил меҳнат қилишга ундади.

Ўтган йили моҳир соғувчи қўлга киритган ютуқ қувончли бўлди. Бу йил ҳам зиммасига оширилган мажбурият олди. Унинг нияти сут миқдорини 38300 килограммга етказиш эди. Серғайрат соғувчи бу маррани эгаллаш учун бутун билими-ғайратини сарфлади. Кун сайин кўплаб сут соғиб олишга эришди, ойлик, квартал планларини ошириб бажарди. Йил охирига келиб, топширган сути 55 минг 92 килограммни ташкил этди.

Турсуной меҳнатдаги ана шу ютуқлари туфайли эл эътиборини қозонди, ферма коллективининг фахри бўлиб қолди. Эндиликда Турсуной ёшларга ўз тажрибасини ўргатмоқда. Уларга соғувчиликнинг шарафли касб эканлигини доимо уқтиради. Ҳамкасблари ҳам унинг изидан бориб, чорва фермасининг довруғини оширишга муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Ана шу жонкуярлар туфайли колхозда ўтган йили plандаги 230 тонна ўрнига, 245,5 тонна серқаймоқ сут топширилди. Хўжалик чорвачиликдан катта фойда олди. Чорвадорларнинг бу йилги ниятлари янада катта. Улар молларни қатъий рацион асосида боқиб, маҳсулдорлигини оширмоқдалар. Биринчи кварталда пландаги 50 тонна ўрнига 56,5 тонна сут топширдилар.

Бу маррани эгаллашда моҳир соғувчи Турсуной Тошқораеванинг ҳам муносиб улуши бор. У ҳозирги кунда колхознинг 250 тонналик сут булоғига ҳар бош сигирдан 2500 килограммдан сут соғиб олиб жами 60 тоннадан ортиқ маҳсулот топшириш билан ҳисса қўшмоқчи. Фермада зарбдор соғувчи Турсунойнинг изидан бориб, ажойиб муваффақиятларни қўлга киритаётганлар кўп: Ч. Абделова, Т. Турлибекова...

Колхозда чорвачиликни йилдан-йилга ривожлантириш, моллар зотини яхшилаш ва маҳсулдорлигини ошириш соҳасида ҳам ибратли ишлар қилиняпти. Чорвадорлар асосан моллар зотини яхшилаш йўли билан маҳсулот миқдорини оширишга эътибор бермоқдалар. Ҳар йили сигирлардан 30—40 бош наслдор соғлом бузоқларни тарбиялаб вояга етказилмоқда. Бу йил ҳар 100 бош сигирдан 85 ўрнига 100 бошдан бузоқ олишга аҳд қилинган. Чорвачилик фермасини комплекс механизациялаш соҳасида ҳам бирмунча ишлар амалга оширилмоқда. Яқин орада фермага «Волга» сут соғиш аппарати ўрнатилади.

А. ҲУСАНОВ,
Калинин районидаги «Партия XX съезди» колхози.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

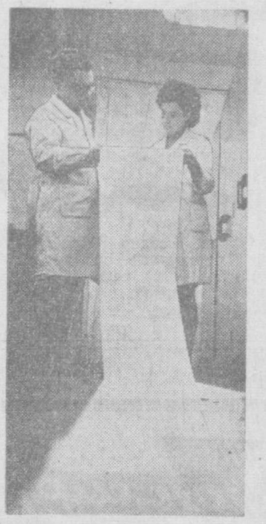

МОСКВА. СССР Госснаби бош ҳисоблаш марказида барча операциялар механизмлар ёрдами билан амалга оширилади. Суратда: ҳисоблаш марказининг катта инженери Владимир Завтаев ва оператор Валентина Овсянникова ҳисоблаш машинаси ечиб берган масала натижасини кўздан кечирмоқдалар.

В. Христофоров фотоси.

ЭСТОНИЯ ССР. Харьюск районидаги Киров номли колхоз балиқчилари янги мавсумни муваффақият билан бошлашди. Республикада энг йирик хўжаликлардан бўлган бу колхоз бу йил 130 минг центнердан зиёд балиқ топшириш мажбуриятини олган. Суратда: хўжаликнинг «Пярисни» экипажи аъзоларидан Т. Рессар ва Р. Лепп ўртоқлар.

Ю. Белинский ва П. Кузнецов фотоси.

ТАСС фотохроникаси.

ЖУН ҚИРҚИШНИ ТЕЗРОҚ ТУГАЛЛАЙЛИК

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

Қўй жунини қирқиш муддати ҳар бир хўжаликда об-ҳаво шароити, қўйларнинг аҳволи ва жун қопламининг ҳолатига қараб белгиланади.

Бу тадбир одатда ҳаво исиб, кечаси ҳам илиқ бўладиган кунлардан — тахминан 25 апрелдан бошланади ва май ойи ўрталарида тугалланади. Жун қирқишни кечикиб ўтказишга йўл қўйиб бўлмайди, чунки, қўйлар туллаб, кўп жун нобуд бўлиши мумкин. Бундан ташқари, ҳаво исиб кетгач, қўй иссиқдан лоҳас бўлади, кам ўтлайди ва тез озиб кетади.

1-«Оҳангарон» совхозида жун қирқиш намунали ташкил қилиниб, 12 минг бош қўйнинг жуни 10 кун ичида, ҳар бош қўйдан ўртача 3 килограммдан ошириб жун олинади. Давлатга юқори сифатли жун сотиш ҳисобига хўжалик ҳар йили 10 минг сўмдан ортиқ даромадга эга бўлмоқда. Мўмин Холтўраев, Аблаз Ўрозалиев ўтоқлар бош чўпон бўлган отарларда ҳар бош қўйдан пландаги 3,1 килограмм ўрнига 3,5 килограммдан жун қирқиб олинмоқда.

Жун қирқиш пункти жойлаштирилган бинолар кенг ва ёруғ бўлиши, ҳар бир жун қирқувчи учун айрим жой ажратилиши, жунларни хилларга ажратиладиган стол, торози ва пресслаш ускунаси учун айрим жойлар ҳозирланиши лозим. Хонанинг ҳавоси алмашиниб турадиган бўлиши, оқланган ва дезинфекция қилиниши зарур.

Жун қирқиш пунктларини яйловга, қўйлар ўтлайдиган жойларга яқин жойлаштириш айниқса муҳимдир: бунда қўйларни узоқ масофага ҳайдаб боришга ўрин қолмайди. Жун қирқиш пункти ёнида ўтлоқ ва сув, қўшимча бостирмалар бўлиши керак. Об-ҳаво айниб қолган пайтларда қўйқўзилар шу бостирмаларга ҳайдаб киргизилади.

Ўрта Чирчиқ районидаги «Тошкент» от заводининг жун қирқиш пунктини жиҳозланиши жиҳатидан намуна сифатида кўрсатиш мумкин. Бу ерда жун қирқувчиларнинг меҳнат унумдорлигини ошириш учун барча шароит муҳайё. Ишни пухта ташкил қилиш, жун қирқувчиларнинг малакасини ошириш ҳисобига бу хўжалик ҳар йили жун қирқишни ўз муддатида, пухта ва нобудгарчиликсиз ўтказади. Пункт қошида ёзги ошхона ва душ ташкил қилинган.

Жун қирқишнинг пухта ўтказилиши биринчи галда жун қирқувчининг малакасига, қўйнинг семизлиги ҳамда жун қопламининг бир текислигига боғлиқ. Семиз қўйнинг танаси текис, жуни юмшоқ ва эластик бўлади, жун қирқиш машинаси бир меёрда ва енгил ишлайди, қўйларнинг жуни яхши ўсган ва сифати юқори бўлади.

Агар қўй жунлари қўйтикан, қариқиз, қушқўнмас каби бегона ўтларнинг уруғи ва пояси билан ифлосланган бўлса, жунини қирқиш анча қийинлашади. Бу бегона ўтлар аралашган жун сифати паст бўлади. Сифатли ва мўл жун етиштиришни кўзлаган ҳар бир чўпон бутун йил давомида қўйларнинг жуни бундай зарарли аралашмалар билан ифлосланмаслиги учун кураш олиб бориши зарур.

Отарлар бўйича жун қирқиш навбатини зоотехник ва ветврач белгилайди. Бунда қўйларнинг аҳволи ва жун қопламининг ҳолати ҳисобга олинади. Йирик қўйчилик хўжаликларида биринчи навбатда жун сифати унча қиммат бўлмаган икки-уч отар қўйнинг жуни қирқилади. Бунда жун қирқувчилар бирмунча малака ҳосил қиладилар, жун қирқиш агрегатини амалда ишлатиб кўриб, кам-кўсти бўлса, уни бартараф қиладилар.

Майин, ярим майин, ярим дағал ва дағал жунли қўйлар боқиладиган колхоз ва совхозларда бу хил жунларнинг бир-бирига аралашиб кетмаслигига алоҳида эътибор бериш керак. Бунинг учун қўйлар жун қирқиш хонасига хиллаб киритилиши ва қирқилган жун ўз вақтида йиғиштириб олиниши лозим. Агар майин жунга ярим дағал жун ёки ранги бошқа жун аралашса, баҳоси 15 процент камайиб кетади.

Жун сифатини хиллаб топширишда Калинин районидаги Охунбобоев номли совхознинг иши намунадир. Бу совхозда жун қирқиш қисқа муддат ичида, пухта ўтказилади, жунларни хилларга тўғри ажратишга алоҳида эътибор берилади. Шу туфайли совхоз ҳар йили катта даромад олмоқда.

Қўйларнинг жуни фақат қуруқ ҳолида қирқилади. Агар қўйларни жун қирқиш пунктига ҳайдаб келиш вақтида ёмғир ёғиб, жун ҳўл бўлиб қолса, қуритиб, сўнг қирқилади.

Қўй жунини қирқишга бошлашдан олдин уларга 12—14 соатгача ем-хашак берилмаслиги албатта шарт, чунки тўқ қўй жун қирқиш вақтида ўзини ёмон сезади. Шунинг учун қўйлар жун қирқиш пунктига кечқурун ҳайдаб келтирилади ва кечаси билан бостирмада сақланади.

Қўтир касаллиги ва бошқа юқумли касалликлари бўлган қўйлар алоҳида ажратиб олинади ва жуни энг охирида қирқилади.

Жун қирқиш вақтида чўпонлар бригадаси аъзолари жун қирқиш сифатини кузатиб туриш, агар қўй танаси жароҳатланса дарҳол дезинфекция воситаларини қўлланиш, қўйларнинг ўсиб кетган туёқларини қирқиш каби ишларни бажарадилар. Бош чўпон эса ўз отаридан қирқилган жунни тортиш ва соф толани аниқлаш учун лаборатория анализи олиш ишларида иштирок этади.

В. УРИЦКИЙ,
Республика чорвачилик илмий-тадқиқот институти қўйчилик бўлимининг илмий ходими.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

ПАРИЖ

Вьетнам масаласи юзасидан Парижда ўтказилаётган музокаралардаги ВДР делегациясининг бошлиғи Суан Тхюи бугун Париждан Ханойга жўнаб кетди. Суан Тхюи жўнаб кетиш олдидан матбуот учун берган баёнотида Америка ҳарбийларининг Вьетнамдаги янги агрессив ҳаракатларини қатъиян қоралади. У ВДР ва Жанубий Вьетнам республикаси муваққат революцион ҳукуматининг делегациялари Вьетнам проблемасини тинч йўл билан ҳал этиш юзасидан Парижда музокараларни давом эттиришга тайёр эканликларини таъкидлади.

ТЕҲРОН

Теҳрон ва Эроннинг шимолий районлари жуда совиб кетди. Қалин қор ёққанлиги туфайли Эрон пойтахтидан шимолга олиб борувчи йўллар бекилиб қолди. Ҳатто Теҳроннинг жанубида жойлашган қум шаҳри районида қор кўрпаси 10 сантиметрга етди. Мевазорларга катта зарар етди. Қор аралаш ёққан жала мамлакатнинг шимоли-шарқида Машҳад районида тошқин вужудга келтирди.

ВЕНА

Австрия полицияси Австрия—Ғарбий Германия чегараси яқинидаги юқори Австрия ўлкаси территориясида қўшқават тагли автофургон — холодильник ичидан 630 килограмм келадиган наша топди. Нашанинг нархи тахминан 40 миллион шиллинг деб баҳоланди. Полиция хорижий номер тақилган юк машинасининг эгаси билан шоферини қидирмоқда.

ТОКИО

Япония пойтахтида бу ерда визит билан меҳмон бўлиб турган Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети делегацияси билан Япония Социалистик партияси Марказий ижроия комитетининг делегацияси ўртасида музокаралар бошланди. Музокараларнинг дастлабки учрашуви чоғида Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети делегациясининг бошлиғи Г. Модров Германия Бирлашган Социалистик партияси VIII съездидан кейин Германия Демократик Республикасининг сиёсий, иқтисодий ва маданий ривожланиши тўғрисида Япон социалистларига ахборот берди. У Германия Бирлашган Социалистик партиясининг Европада тинчликни мустаҳкамлашга ва хавфсизликни таъминлашга қаратилган сиёсатини тушунтириб берди.

ДУНЁ ОВОЗИ

чет эл хабарлари

ҒАРБИЙ ГЕРМАНИЯ БУНДЕСТАГИДА

БОНН, 10 май. (ТАСС). Бугун Бундестагда Германия Федератив Республикасининг Совет Иттифоқи ва Польша Халқ Республикаси билан тузган шартномаларини ратификация қилиш тўғрисидаги қонун лойиҳалари муҳокама қилина бошланди.

Сўзга чиққан канцлер В. Брандт Бундестагнинг барча депутатларини шартномаларни ратификация қилиш тўғрисидаги қонун лойиҳаларини маъқуллашга даъват этди. Канцлер ҳар иккала ҳужжат халқаро майдонда ғоят муҳим сиёсий аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади ва бу шартномалар Германия Федератив Республикасининг шарқий Европа мамлакатлари билан муносабатларини яхшилаш учун йўл очиб беради, деди. Ана шу шартномалар ратификация қилиниши натижасида Ғарбий Берлин хусусида тўрт давлат ўртасида тузилган битим кучга киради ва Германия Демократик Республикаси билан транспорт алоқаларига доир проблемалар ва бошқа проблемалар ҳал этилади.

Мажлисда Бундестаг ташқи ишлар комиссияси ва ҳуқуқ комиссиясининг вакиллари сўзга чиқдилар. Бу комиссиялар бундан илгари шартномаларни ратификация қилиш тўғрисидаги қонун лойиҳаларини коалицион партиялар овозларининг кўпчилиги билан маъқуллаган эди.

Бундестагда мунозаралар давом этмоқда.

ҚАҲР ВА ҒАЗАБ

Кинам ҳам Куангбинь вилоятидаги қишлоқлардан бири. Мазкур қишлоққа бориш учун тонг билан соат учда йўлга тушдик. Яқинда америка авиацияси бу томонларни бомбардимон қилган экан. Бизларни жойлаштиришган уйча ёнида жуда катта чуқурча бор экан. «Ярим тонналик бомба» деб менга тушунтирди таржимоним.

Хонада юзларида хафалик аломатлари сезилиб турган бир ёш аёл хизмат қилиб юрибди. Унинг ёнида эса меҳмонларга қизиқиш билан қараб турган қизалоқ ҳам бор. Ҳар иккаласининг бошларида оқ дурра. Вьетнамда ва Осиёнинг бошқа мамлакатларида оқ ранг мотомдаликни билдиради...

— Улар бир яқин кишиларидан жудо бўлишганми? — секингина сўрадим йўлдошларимдан уй бекасини ишора қилиб. Мен унинг ярасини янгиламай қўяқолай, деб ўзидан сўрамадим.

— Ҳа, — дейишди. — Бомбардимон пайтида ота-онасидан, икки боласидан ажраб шу қизгина қолган.

— Эрчи? — дея сўрадим ичимгача қалтироқ босиб.

— Армияда.

— Бу ҳодисанинг қандай бўлганлигини билсам бўладими? — деб сўрадим эҳтиёткорлик билан.

Унинг исми-шарифи Нгуен Тхи Ван экан. Тўққиз ёшли Нгуен Тхи Ли онасининг ёнига келиб ўтирди.

— Воқеа йигирма еттинчи декабрь куни эрталаб соат тўққизда содир бўлди. Мен хавотирда эдим: чунки бир кун бурун қишлоққа портлаш овози эшитилган эди. Эрталаб Лини чой олиб келиш учун магазинга юбордим: шу туфайли қиз ўлимдан қолди... Осмонда душман самолётлари пайдо бўлди. Уч ёшли ўғилчамни панажойга юбордим, ўзим эса ота-онамни тезда панажойга боришга шоширдим. Бизларнинг оиламизни кўриб кетишга келган жиянларимнинг икки боласи билан уч ойлик кенжа ўғлимни кўтариб, жўнадим. Шу пайт бомбардимончиларнинг қулоқни кар қилувчи портлашлари эшитилди. Мен ўзимга келганимдан сўнг болаларнинг секин нафас олаётганларини сездим. Уларни бағримга босганча ётган эканман. Ўрнимдан туришга уриниб кўрдим, бўлмади. Портлаш пайтида панажой уч метр қалинликдаги тупроқ билан кўмилиб қолибди. Орадан бироз вақт ўтгач, қутқариш бригадаси мени хушсиз ҳолда тупроқ тагидан чиқариб олди. Тўрттала боланинг ҳаммаси димиқиб, ўлиб қолибди. Ваннинг ота-онаси ҳам ҳалок бўлди.

...Деҳқонлар мени қишлоқ бўйлаб олиб юришиб, ҳар қадамда бомбардимон натижасида қолган хароба изларини кўрсатишди. Бомбалар экин майдонларини илма-тешик қилиб ташлабди, уйлар ва панажойларни яксон қилиб юборган. Алангалар эса мевали боғлар, хурмо ва бамбукзорларни куйдириб ташлабди. Биз илма-тешик қилиб ташланган ерларнинг биридан иккинчисига борамиз. Ана шу илма-тешик жойлардан бирида блузканинг елкаси билан вьетнамлик қизлар ўрилган сочларини қистириб юрадиган металл тўғнағич топдик. Бу ерда уй бўлган, унда 17 ёшли Нгуен Тхи Май яшаган экан. Қишлоқ ҳали бомбардимон қилинмасдан сал аввал уникига тенгдоши Нгуен Ван Сон келган экан. Чуқурча тепасидаги тахтачага: «Бизларнинг нафратимиз минг аср оша, минглаб авлодларга етиб боради» деган сўзлар ёзиб қўйилибди.

Ваннинг уйига қайтдик. Бизлар айланиб келганимизда уйга янги меҳмон — юзлари жиддий, қорайиб кетган ёш солдат келган экан. У Нгуен Ван Тханг, уй бекасининг кичик укаси экан. У жонажон қишлоғида анча вақтдан бери бўлмаган экан, ҳозир эса бу томонларга иттифоқо келиб қолганидан фойдаланиб, уйига бориб келишга руҳсат сўрабди. Келиб, уйи ёнида кишини ҳайратга солувчи катта чуқурликни, шолизордаги ҳали тупроғи қуримаган мозорларни, оқ рўмол ўраган опасини кўрибди...

Мен ёш солдатдан уйи остонасига қадам қўйганида нима ҳақда ўйлаганини сўрадим. У «Жонажон еримиздан душманни бир умрга ҳайдаб юбориш», деди кескин.

Моника ВАРНЕНСКА,
Польша ёзувчиси.
(АПН).
Ханой—Варшава.

ОЛЬСТЕРДАГИ ТЕРРОР ҲАҚИДА ҲАҚИҚАТ

Швециянинг «Ню даг» газетаси журналист Эрик Далунднинг Шимолий Ирландиядаги аҳвол ҳақида ҳикоя қилувчи мақоласини босиб чиқарди. Новости матбуоти агентлиги ана шу мақола мазмунини ўқувчилар эътиборига ҳавола қилади.

Британия армияси «Фавқулодда қонун»га асосланиб, Ольстер шаҳар хонадонлари уйига бостириб кирганига ва «шубҳали» шахсларни қидира бошлаганига ҳам бир йил бўлиб қолди. «Шубҳаланганлар»ни Британия маъмурлари «ипидан-игнасигача» сўроқ қилмоқда. Ана шундай кишилар сўроқдан кейин бўлган воқеани кенг жамоатчилик ва матбуот ходимларига ҳикоя қилиб берди.

«Ипидан—игнасигача сўроқ» —бу оғир қийноқ демакдир. Гражданлар ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи маҳаллий ассоциация сўроқ қилинганлардан бошидан кечирганларни ҳаммасини адвокат ва руҳонийлар олдида ҳикоя қилиб беришни илтимос қилди. Одамлар Британия солдатлари улар билан қандай муомалада бўлганлигини сўзлаб бердилар. Мисол учун Патрик Макклин бундай деди:

«Мени хонага олиб киришиб деворга ўгирилиб туришни буюришди. Қўлларим бошим узра, оёқларимни эса кенг очиб зўрға турардим. Хонада қанча вақт бўлган бўлсам, аллақандай ғашга тегувчи овоз тинмас, электр арраси товуши қулоғимдан кетмас эди. Аста-секин елкам, оёқларим, курагим, бошим оғрий бошлади. Қора терга ботиб кетдим. Юрагим ёрилаёзди. Оғриққа чидай олмай, хиёл қўзғолган эдим, ўша заҳоти курагимга алланарса билан туширишди. Солдатларнинг бири бошимни деворга ургандан кейин ҳушимни йўқотиб йиқилдим.

Қийноқ қанча давом этганини билмайман. Орадан икки кеча-кундуз ўтгандан кейин ҳушимга келганимни бошқа асирлар гапириб беришди.

Макклинни ўқий олмаган ҳужжатга имзо чекишга мажбур этдилар. У ниҳоят оғир қийновдан кейин қўйиб юборишса керак, деган умидда эди, лекин бундай бўлмади.

Устимга аллақандай қора чакмон ташлашиб, қаергадир судраб кетишди. Этиклари билан тепишар, таёқлари билан дуч келган еримга савалашар эди. Макклин ҳушига келганда отинг нима деб сўрашди. Патрик исмини зўрға айтганда уни яна савалай кетдилар. Бу бегуноҳ кишини солдатлар сочини чангаллаб юла бошладилар. Макклин гувоҳлик беришича, у ақлдан озишига сал қолган. Ярим соатлик дам олишдан кейин уни яна сўроқ қилишган, саволлар кетма-кет ёғилар, қийнов давом этарди.

Макклин гувоҳликда айтган ва бошидан кечирган бу воқеа тасодифий бир ҳол эмас, аксинча, асирларнинг деярли ҳаммаси ана шундай аянчли кулфатни бошидан кечирган, улар билан ҳам худди П. Макклин сингари муомалада бўлишган. Белфастдан унча узоқ бўлмаган Лисборн шаҳридаги лагерда мингга яқин киши ҳеч қандай судсиз ва терговсиз азоб чекиб ётибди.

Лондондерридаги тинч аҳолини ваҳшиёна ўққа тутиш Британия армияси Шимолий Ирландияда қандай вазифани бажараётганлигини яққол кўрсатиб берди. Бу католик ва протестантлар ўртасидаги тинчлик ва осойишталикни қўриқлаш эмас, балки тамомила тескарисидир. Британия армияси кўпгина ҳолларда Ольстердаги католик ишчилар кварталларига бостириб кириб, тартибсизлик келиб чиқишига ўзи сабабчи бўлмоқда.

(АПН—«Ню даг»).

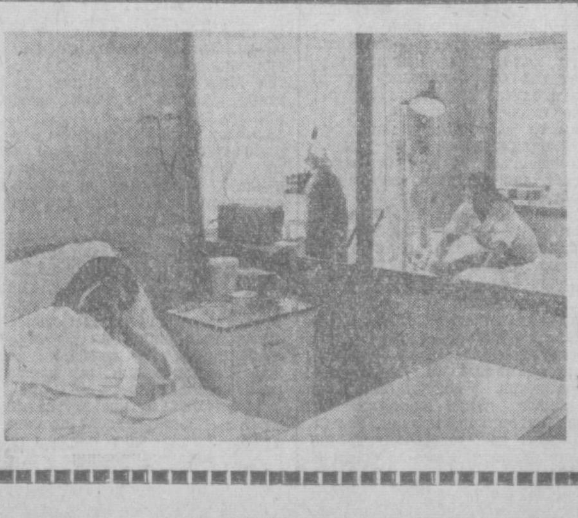

ЧИЛИДА халқ соғлигига катта эътибор берилмоқда. Мамлакатда кўплаб даволаш муассасалари қурилмоқда. Суратда: Сантьяго шаҳридаги касалхоналарнинг бирида.

МТИ—ТАСС фотоси.

БОЛАЛАРДА КАМҚОНЛИК КАСАЛЛИГИ

ВРАЧ СУҲБАТИ

Камқонлик касаллиги (анемия) болалар орасида кенг тарқалган. Баъзи бир чет эл мамлакатларида бу касаллик билан оғриган болаларнинг сони 50 процентгача етади. Касаллик келиб чиқиш сабабларига кўра бир неча формаларга бўлинади.

Бу ўринда анемия касаллигининг ёш гўдаклар орасида кўп учраб турадиган бир турига, яъни оқсил, витамин ва ҳар хил минерал туз моддаларининг (микроэлементларнинг) етишмаслиги натижасида келиб чиқадиган (алиментарная анемия) формасига тўхталмоқчимиз. Мазкур форма беш ойликдан то уч ёшгача бўлган болаларда кўп учрайди. Бу ҳол ёш болаларга ўз вақтида алоҳида, тез ҳазм бўладиган оқсил ва минерал тузларга бой овқатларни пишириб бермаслигимиздан келиб чиқади. Бундан ташқари об-ҳавонинг иссиқлиги натижасида минерал туз моддалари тер орқали кўпроқ чиқиб кетиб, организмда шу микроэлементларнинг камайиб кетиши ҳам касалликнинг келиб чиқишига сабаб бўлади.

Касалликнинг олдини олиш мумкин. Болалар ўз вақтида даволанса, улар тез кунда (2—3 ҳафтада) тамомила тузалиб кетадилар.

Шуни айтиш керакки, янги туғилган бола учун энг яхши, тез ҳазм бўлдиган она сути, ўз таркибида оқсил моддаси, витаминлар, микроэлементлар ва бошқа ҳар хил моддаларни сақлайди. Она сутининг ўрнини сигир ёки эчки сутлари боса олмайди. Агар чақалоқни 2—3 ойлигида эмчакдан чиқариб, сигир ёки эчки сути берилса, аста-секин алиментар анемия келиб чиқади. Она сути етарли бўлмаса, қўшимча овқатлар берилмаса ҳам камқонлик касаллиги юз беради.

Бунинг сабаби шундаки, туғилганда боланинг организмида маълум миқдорда микроэлемент бўлади. Бу микроэлемент бола сигир сути билан боқилганда 4—5 ойгача етади ва уни анемиядан сақлайди. Кейинчалик болада шу микроэлементар етишмай қолади ва камқонлик касаллиги келиб чиқади. Чунки, сигир сути таркибида микроэлементлар жуда кам бўлади. Бу эса тез ўсадиган боланинг талабини қондира олмайди. Бола фақат она сути билан боқилганда ҳам унинг таркибидаги микроэлементлар камлик қилади. Натижада запас микроэлементлар миқдори камаяди ва аста-секин камқонлик касали келиб чиқади.

Чала туғилган болалар ва эгизак гўдаклар анемияга кўп чалинади. Улардаги микроэлементлар бошқаларга нисбатан бир неча марта кам бўлади. Демак, гўдакларнинг нормал ўсишлари учун микроэлементлар кўпроқ бўлиши лозим.

Камқонлик касалига дучор бўлган гўдаклар аста-секин занфлашади, ўсиши секинлашади, иштаҳаси камаяди, ўзини анча олдириб қўяди. Уйқуси бузилади, серхархаша бўлиб қолади. Бола тез-тез шамоллайди. Боланинг юрак уриши, нафас олиши тезлашади.

Бола ўз вақтида даволанмаса, аста-секин унинг аҳволи оғирлашади. Қонда Гемоглобин миқдори яна камаяди. Эритроцитлар сони пасаяди. Натижада анемиянинг оғир формасига ўтади. Бу даврда бола яна занфлашади, иштаҳаси бўғилади, у ҳеч нарсани емай қўяди.

Организмнинг ҳар хил микробларга қаршилиги жуда пасайиб кетганлиги натижасида зотилжом, дизентерия, диспепсия ва бошқа ҳар хил касалликлар келиб чиқади. Кейинчалик улар қайталама бўлиб қолади.

Ваҳоланки, анемия касаллигининг бу формаси аста-секин, боланинг иссиғи чиқмасдан бошланади. Иштаҳаси камаяди, гўдак нормал ўсмайди. Шунинг учун юқорида айтилган анемия касалликларининг белгилари, яъни симптомларини пайқашимиз биланоқ тезликда врачга мурожаат қилишимиз керак.

Бизнинг клиникада алиментар анемия касалига чалинган гўдаклар текшириб қўрилганда шу нарсалар аниқландики, бундай болаларнинг кўпчилиги фақат сутлик овқат билан ёки сутда пиширилган 5—10 процент манний каша ва консервалик сутда эмизик билан боқилган. Бир суткада сутни ёки сутли овқатларни 1 литрдан 2 литргача берганликлари, баъзи бир оналар болага қўшимча овқат бермасдан бир-бир ярим ёшгача, фақат она сути билан боққанликлари туфайли шундай касаллик билан оғришган. Яна бир нарсани айтиш керакки, кўпчилик болалар сутлик овқатларни биргина эмизик орқали ичишга ўрганиб қолишган.

Ҳозирги вақтда бизнинг мамлакатимизда алиментар анемия касаллигининг олдини олиш учун ҳамма шароит мавжуд. Биз ота-оналар азиз болаларимизни врач маслаҳати билан овқатлантирсак ва йилига камида 2—3 марта қонини текширтириб турсак ёш гўдакларни анемиянинг оғир формасига ўтишидан ҳамда бошқа касалликларга дучор бўлишидан сақлаб, нормал ва соғлом бўлиб ўсишига ёрдам берган бўламиз.

Ҳозир Тошкентдаги 5-болалар касалхонасида қон касалликларини даволаш ва консультация ёрдами бериш учун гемоталогия клиникаси ва кабинети ишлаб турибди. Бу бўлимда ҳар хил қон касаллигига чалинган болалар даволанилади.

Алиментар анемиянинг келиб чиқишига фақат ўзимиз, яъни ота-оналар сабабчи. Бизнинг социалистик давлатимизда анемиянинг бу формасининг олдини олиш ва тамомила йўқотиш мумкин. Шунинг учун ота-оналар шифокорлар билан бамаслаҳат иш тутишса, алиментар анемиягина эмас, балки ичкетар, зотилжом ва бошқа юқумли касалликларнинг ҳам олди олинган бўлади.

А. ТЎРАЕВ,
Ўзбекистон гемотология ва қон қуйиш илмий-текшириш институтининг болалар гемотология бўлими мудири, медицина фанлари кандидати.

ЭРГАШ ЖУМАНБУЛБУЛ ЎҒЛИ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА

ХАЛҚ ОҚИНИ

Эргаш Жуманбулбул ўғли ўзбек халқ достончилигида алоҳида ўрин тутади. Ота-бобоси бахши ўтган шоир куйлаган анъанавий достонлар ўзининг лирик йўналиши, жарангдорлиги, енгил, хуштаъб юмор, ўрни келганда ўткир заҳарханда сатирик оҳангнинг барқ уриб турганлиги билан ажралиб туради.

Шоир эл орасида юриб инсонпарварлик, ватанпарварлик, мардлик, соф севги, садоқатнинг ажойиб намуналари ифодаланган Гўрўғли туркумидаги ишқий-саргузашт достонларида дўстлик, вафодорлик, қаҳрамонлик, донишмандлик каби эзгу башарий ғоя, ҳис-туйғуларни куйлади.

Эргаш Жуманбулбул ўғли 1868 йилда Самарқанд область Нурота районининг Қўрғон қишлоғида туғилди. Эргашнинг отаси «Булбул» лақабини олган ва халқ орасида Жуманбулбул номи билан машҳур бўлган Жуман шоир камбағал деҳқон эди, у ҳам Нуротада донг таратган ажойиб достон ва термалар куйлаб келган талант соҳиби эди.

Ижтимоий ҳаётнинг инқилобгача бўлган оғир шароитида Эргаш отаси Жуманбулбул ҳамда бошқа бахшилар томонидан айтилиб келинган халқ поэтик ижодининг энг яхши намуналарини сақлаб келди ва изчил давом эттирди.

Эргаш шоир ёшлик чоғларида ҳукмрон синф зулми, меҳнаткаш халқнинг аянчли ҳаётини кўрди. Турмуш азоби, халқ дилида мавжуд норозилик, ночорлик, қайғу аламни пайқаб олган шоир жабр-ситамларни бир зум бўлсада тарқата олувчи, кўнгилни юмшатиб, гўзалликлар оламига олиб кира оладиган энг яхши ниятлар билан тўлқинлантира оладиган достон, термаларни баланд руҳ билан куйлади.

68 ёшга кирган Жуманшоир вафот этганда Эргаш 18 ёшда эди. Отадан қолган саккиз жонни боқиш Эргашга қолади. энди у катта оилани боқиш учун кечалари тўй-маросимларда достон айтар, кундузи эса кечгача меҳнат қилиш билан банд бўлар эди.

Катта рўзғор эди қолди ўзима,
Қулоқ солинг ёронлар, айтган сўзима,
Кўп одамлар мункир келиб тузима,
Томир-туғон душман бўлган кунларим.

Оч ва яланғоч тирикчилик ўтказаётган Эргашнинг оиласига янада оғир ва аламли кунлар етиб келади: дала-даштни чигиртка босган йили деҳқончилик хўжалиги вайрон бўлади. Оиласида пайдо бўлган касаллик орқали бир неча йил ичида бирин-кетин онаси, укалари, хотин, бола-чақалари оламдан ўтади. Оиладан жудо бўлган Эргаш дарбадар ҳаёт кечиради: қишлоқма-қишлоқ, шаҳарма-шаҳар юриб, достонлар айтади.

Бундай ҳаётий фожиа унинг талантини сўндира олмади, у доимо меҳнаткаш омма билан бирга бўлди. Меҳнат аҳли дилида туғён урган порлоқ орзу умид кураш ва интилишларни ифода этган асарларни ўрганди, унинг ўзига хос содда, самимий, пухта бадиий формаларда куйлашга ҳаракат қилди.

Шоир ижодининг характерли томони шундаки, у доимо анъанавий достонлар ижросида асар сюжети образлар ифодаси, ситуацияларга ижодий ёндашар, тасвирий воқеаларнинг турли хил шаклларидан фойдаланиб тингловчи, ўқувчи хаёлида узоқ сақланиб қолувчи ҳаяжонли эпизод анъанавий қаҳрамон ўрнида тўлақонли таъсирчан образларни яратди.

Ўрни келганда шуни айтиш керакки, саводхон шоир куйлаган достон, қўшиқ, термаларда классик адабиётнинг кучли таъсири сезилиб туради. Чунки Эргаш Навоий, Фузулий, Машраб, Маҳтумқули каби улуғ шоирларнинг ғазалларини севиб ўқир, ҳурмат қилар эди. Эргаш шоир кўпроқ «Гўрўғли», «Холдорхон», «Хушкелди», «Авазхон», «Ҳасанхон», «Далли», «Равшан», «Хиромон», «Қундуз билан юлдуз», «Нурали», «Алибек билан Болибек», «Кунтуғмиш», «Якка Аҳмад», «Вомиқ Узро», «Алпомиш», «Қумри», «Ошиқ Ғариб», «Қиз Жибак», «Маҳтумқули», «Юсуф ва Аҳмар» каби достонларни қунт билан тўлқинланиб куйлар эди. Бу достонларда халқ ва мамлакатни хонавайрон қилган босқинчи золим амалдорлар, сотқин, маиший бузуқ, қўрқоқ, номард кишилар аёвсиз фош этилади. Халқ ниятлари амалга ошади, ёвузлик емирилади, ҳақиқат ва адолат тантана қилади.

Ўзбек халқ оғзаки ижодида энг мукаммал ва пухта ишланган «Гўрўғли» достонлари бутун бир туркумни ташкил этади. «Гўрўғли» номи билан боғланган достонлар сони, тахминан 40 тага боради. Улар фақат ўзбек халқи орасидагина эмас, балки туркман, татар, озарбайжон, грузин, арман ва бошқа халқлар оғзаки ижодида ҳам кенг тарқалган.

Маълумки, эртакларга хос фантастика эпик достонлар сюжетида ҳам кўринади, шоир куйлаган достонларда ҳам мавжуд.

Айниқса, фантастик кўламда талқин этилган Гўрўғли ҳар бир достонда адолатсизликка қарши курашувчи, ватанпарвар халқ қаҳрамони сифатида куйланади.

Туркманда, ўзбекда, қозоқ, қирғизда,
Эл севган бир номдор эди Гўрўғли,
Шу сабабдан ўзбек, туркман эллари
Жон дилидан кўрар эди Гўрўғли.

Эргаш шоир достонларининг ширали, таъсирчан чиқиши учун жуда кўп аҳамият берган. Айниқса унинг, диалог, монолог шаклида келган шеърий парчалари тингловчиларни мафтун этади. Ҳар бир мисра бадиий жиҳатдан пухта ишланган оҳангдорликни оширувчи ранг-баранг қофия, радифлардан ташкил топган. Аниқ ва равшан фикрлар асосида қурилган.

Шеърий парчаларда мавжуд ҳар сўз ўз ўрнида, бирон воқеа ва ҳодиса ёки бирор қаҳрамоннинг ўзига хос характер хусусиятини очиш учун бўйсундирилган мисралар ортиқча ёки ноўрин қўлланган сўз ва жумла жуда кам учрайди. Шоир ўрни келганда, бир-икки байт бутун ихчам жумлалар бир катта ҳодиса, воқеликни ифодалаб беришга интилади. «Қундуз билан Юлдуз» достонида тўй картинаси шундай талқин этилган.

Йигитнинг шунқори шунда,
Бедовнинг тулпори шунда,
Эр-йигитнинг нори шунда,
Кўписининг ёри шунда,
Томошанинг бари шунда.

Ҳар бир достон сюжети чизиғида мавжуд ҳар бир эпизодли ҳодиса, ситуация ҳаётий ва воқеа табиат манзаралари, шаҳар ва қишлоқ турмуши, боғ ва тоғ кўринишлари жуда усталик билан ўз хусусиятига мос ҳолда ритм ва оҳанг куйланади. Шоир томонидан биргина ботирнинг сафарга кетиш эпизоди тасвирини дўмбира жўрлигида тингланса, чопиб кетаётган от туёғидан чиққан товушни эшитгандай бўлади киши.

Эргаш бахши куйлаган достон, терма ва шеърий парчалар йўналишида енгил, истиора мазмунидаги юмор ҳамда ўткир фош этувчи ҳажв кўзга ташланади.

Эргаш шоир Октябрь инқилобидан сўнг ҳур замона қўшиқларини куйлай бошлади. Бу даврда шоир ижоди ўсди, янгича сайқал топди, ўзбек адабиёти тарихида биринчи бўлиб улуғ Ленинни куйлайди.

«Октябрь», «Охунбобоев, «Шўро», «Турсуной марсияси», «Қизил», «Келдиш» терминларини ва «Ўртоқ Ленин» достонини яратди.

Эргаш шоир манзур асарларда кўпроқ чоризмни тор-мор қилиб, меҳнаткашни озод этган, қувноқ, бахтли ҳаёт қучоғига олиб кирган авом, жафокаш элга илм-маданият берган Октябрь революциясини қаҳрамон халқ ва унинг беҳад қувончини ифодалашга интилади.

Ўз элин шодмон айлаган,
Кулдириб хурсанд айлаган,
Душман дилин қон айлаган,
Ер билан яксон айлаган
Тарафсиз полвон Октябрь...

Тикланиш даврида яратилган «Қизил» термасида саодатли кунлар қувончини катта завқ-шавқ билан куйлар экан, фикрни аниқ ва жонли ифодалаш мақсадида образли ибора ифодалардан фойдаланилади. Биргина қизил сўзи шеърда озодлик ва қутлуғ қон символи сифатида ифода этилган.

Эй, дўстларим, офтоб чиқиб,
Бизнинг эллар бўлди қизил,
Гулгун бўлди бизнинг шафақ
Гул осмон бўлди қизил.

Эргаш шоир ўз қўшиқларида она-Ватанига — Социалистик Ўзбекистонга бўлган самимий муҳаббатини, унинг яшнаб, гуллаб бораётганини зўр қувонч билан ифодалади. Энг яхши асарларини Коммунистик партия ва Совет ҳукуматига бағишлади.

Ленин образи Улуғ Октябрь социалистик революциясининг биринчи кунларидан бошлаб, халқ оғзаки ижодиёти ва ёзма адабиётнинг энг севимли қаҳрамонига айланди. Халқ ижодкорлари ўзларининг энг кучли, энг яхши асарларини инсониятнинг улуғ доҳийси Ленинга бағишладилар. Эргаш Жуманбулбул ўғли ҳам Ленин образини яратишга киришган биринчи ўзбек халқ шоири ҳисобланади. У ўзининг «Ўртоқ Ленин» номли достонини ижод қилди. Достонда ўтмиш — аянчли турмуш озод, фаровон, қувноқ маданий ҳаётимизга қарама-қарши қўйилар экан, социалистик тузумнинг афзаллиги реалистик картиналарда тасвирланади. Революцион ўзгаришлар фонида талқин этилган доҳий Ленин образи жонли гавдаланади. Шоир Лениннинг революцион фаолиятини ўзи тушунганича содда самимият билан ёритади. Достон шундай бошланади:

Ўлтиришга бир ҳикоят айлайин,
Ўртоқ Ленин ишин сўзман бошлайин.
Ленин номи баланд турар, ўртоқлар,
Бошқа сўзни энди кейин ташлайин.
Ленин десам кўнглим равшан бўлади,
Достон айтиб, кўпнинг кўнгли хушлайин.

Шоир Ленин образи талқинида унинг қалбида мавжуд умум — инсоний фазилатлар адолат, инсонпарварлик меҳнат аҳлига муҳаббат, илмга муштоқлик кабиларни улуғлади,

Ўртоқ Ленин, дўстлар, дунёга келди,
Уриниб илмга кўп хизмат қилди,
Дунёнинг шавқини илмда билди,
Ғайрат қилди, кўп илм ҳосил қилди...

Достонда мавжуд «Ленин билмаган илм бўлмади», «У илмга кўп хизмат қилди», янги илмлар яратди, («кўп илм ҳосил қилди») «Ленин ўртоқ кўрса, меҳнат бу ёқда», «Меҳнатнинг фойдаси — роҳат у ёқда» деган содда буюк самимий айни чоқда кенг маъноли мисраларда доҳийни революция йўлбошчи саркардаси сифатида тасвирлайди. Достон ўзбек халқининг энг севимли асарларидан бирига айланган.

Ўзбек халқининг машҳур талантли шоири, бахшиси Эргаш Жуманбулбул ўғли 1937 йил 14 майда вафот этди. У умрининг охиригача ўз халқига совет ватани ва Коммунистик партияга жондили билан хизмат қилди. Эргаш шоирнинг асарлари ўзбек тилида қайта-қайта нашр этилди, рус ва бошқа халқларнинг тилларига таржима қилинган ва севилиб ўқилмоқда. У ўзининг ажойиб достонлари, ижодий дурдоналари билан халқимиз орасида абадий барҳаётдир.

М. АФЗАЛОВ, К. ИМОМОВ,
филология фанлари кандидатлари.

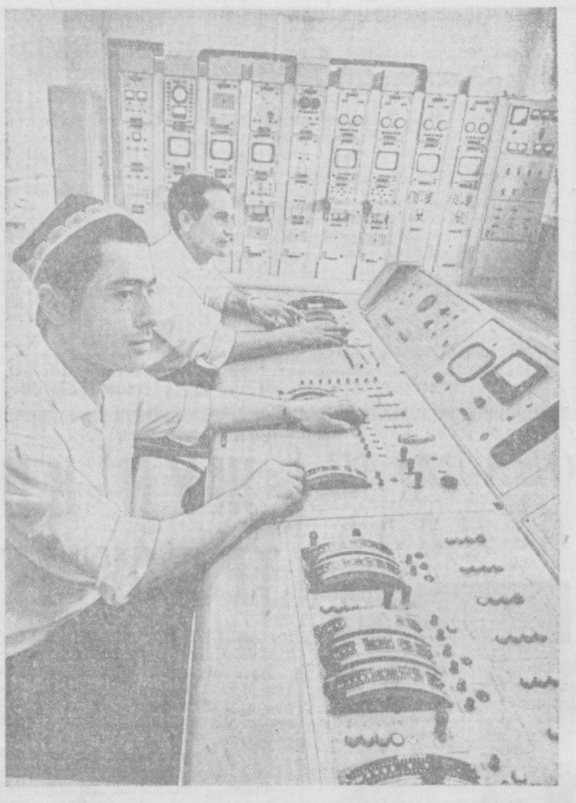

Тошкент телевидение марказига воқеа содир бўлаётган жойдан рангли телекўрсатув олиб берадиган аппаратура келтирилди. Суратда: техник А. Абдуллаев ва режиссёр ассистенти А. Асқаров кўрсатув олиб боришмоқда.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Спорт

ТЎРТ ПЕШҚАДАМ

Биринчи лига футбол коллективларининг кейинги тур учрашувларидан сўнг бирйўла тўрт команда ўнтадан очко тўплаб, қолган коллективлардан ўзиб кетди.

Ягона пешқадам бўлиб келган «Шинник» Нальчик шаҳрида «Автомобилист»дан бир очко олиш билан кифояланди — 0:0. «Шахтёр» (Донецк) Ленинград динамочиларини қабул қилиб, йирик ғалабага эришди. Ҳисоб 4:0. Шуниси характерлики, бу ўйинда майдон эгалари иккита тўпни 11 метрлик штраф зарбаси билан киритишди. Кутаиси торпедочилари «Металлист» билан бўлган учрашувни ўз фойдаларига ҳал қилдилар — 2:0. Ашхабод шаҳрида ўйнаган «Черноморец» ҳам мезбонлар дарвозасини икки марта аниқ нишонга олди. Фрунзенинг «Олга» командаси ниҳоят биринчи ғалабага эришди. У чемпионатда муваффақиятли қатнашиб келаётган «Кривбасс» коллективи устидан 4:0 ҳисобида ғолиб чиқди. «Помир» «Металлург» — 2:1, «Уралмаш» — «Шахтер» (Қарағанда) — 1:1, «Спартак» (Орджоникидзе) — «Текстильщик» 2:1.

Бугун навбатдаги тур ўйинлари бўлади. Ҳозирча командалар жадвалда қуйидагича жойлашишган.

Командалар	Ў.	Т.	О.
Торпедо Кт.	6	11—2	10
Шахтер Д.	7	11—3	10
Шинник	7	6—2	10
Пахтакор	7	7—4	10
Черноморец	7	13—7	8
Шахтер Қ.	7	7—6	8
Звезда	6	4—3	7
Спартак	7	8—8	7
Металлист	7	6—7	7
Кривбасс	7	8—11	7
Помир	7	5—9	7
Олга	7	6—4	6
Автомобилист	6	6—6	6
Кр. Советов	6	7—7	6
Металлург	7	7—8	5
Уралмаш	7	8—9	5
Строитель	7	6—10	5
Нистру	7	2—7	5
Динамо Л.	6	3—10	3
Текстильщик	6	5—13	2

ЧЕМПИОННИНГ ҒАЛАБАСИ

Жаҳон биринчилиги учун Гаприндашвили — Кушнир ўртасидаги шахмат матчининг биринчи партиясида жаҳон чемпиони Гаприндашвили 28-юришда ғалаба қилди. Иккинчи партияда Кушнир оқ доналар билан ўйнайди.

КЎЧА ҲАРАКАТИ ҚОИДАЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИНГ

ЎҚУВЧИЛАРГА ЭСЛАТМА

Мамлакатимизда техника ривожи кун сайин тараққий этмоқда. Айниқса автомобиль, мотоцикл, тезюрар тракторлар сони тобора ошиб бормоқда. Улардан фойдаланиш кўлами кенгаймоқда. Шу боисдан ҳам кўчаларда ниҳоятда эҳтиёткор бўлиб юриш, ҳаракат қоидаларига тўла риоя қилиш талаб этилади.

Автомобиль, автобус ва серқатнов кўча ва йўлларда турли ўйинлар ўйнаш ярамайди. Айрим кўнгилсиз воқеалар баъзи бир ўқувчилар томонидан кўча ҳаракати қоидасининг бузилиши натижасида содир бўляпти.

Болалар, кўчалар фақат автобус, автомобиллар қатнови учунгина хизмат қилишини унутманг ва шу жойларда ўйнамангиз. Яқинлашиб келаётган транспорт олдидан югуриб кесиб ўтиш, юриб бораётган автомобиль кузовига ёки автобусларга сакраб чиқиб олиш, троллейбусларга осилиш бахтсиз ҳодисаларга олиб келиши мумкин.

Фақат ўнг томондан, тротуар бўлмаганда эса, машина ҳаракатига ҳалал бермасдан йўл чеккасидан юриш керак. Кўчани кесиб ўтишдан олдин ҳаракатнинг хавфсизлигига ишонч ҳосил қилиш керак. Яқинлашиб келаётган автотранспорт олдидан чопиб ўтманг, ҳайдовчи машинани бирдан тўхтата олмаслигини эсда тутинг.

Йўлнинг транспорт қатнайдиган қисмида юқоридаги қоидага амал қилмаганлик натижасида шу йилнинг 21 апрель куни Оҳангаронда бахтсиз ҳодиса рўй берди. Шаҳардаги 34-мактабнинг 6- синф ўқувчиси А. Дружинин Гулбоғ қишлоғи яқинида моторли велосипеди билан катта тезликда келиб, қарама-қарши томондан келаётган 5220-автоколоннага қарашли №91—92 ФЭА номерли ГАЗ—53 машинасига бориб урилди. Натижада Дружинин оғир жароҳатланиб, касалхонада вафот этди.

26 апрель куни кечқурун Э. Мусуев Пискент шаҳар Фурқат кўчасида 13—31 ТШД номерли ЗИЛ-130 автомашинасини ҳайдаб кетаётиб 7 ёшли Камол Бувабековни уриб юборади. Натижада Бувабеков шу ернинг ўзида ҳалок бўлади.

Мана шундай кўнгилсиз воқеалар бўлмаслиги учун интизомли бўлингиз, кўча ҳаракати қоидасини бузмангиз ва ўртоқларингиз томонидан бу қоидаларнинг бўзилишига йўл қўймангиз.

Ўқувчилар! Машина келаётганда кўчани кесиб ўтмангиз! Кўчадан ўтаётганингизда дастлаб чап томонга, кўчанинг ўртасига боргач эса ўнг томонга қараш керак. Мабодо яқинингизда машина келаётган бўлса уни ўтказиб юборинг. Шундан кейин нарги ёққа ўтинг. Кўчадан ўтаётганингизда транспорт ҳаракатига, светофорга ва бошқарувчи милиционер ҳаракатларига эътибор беринг.

Қ. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги Давлат автоинспекцияси бошқармаси агитация ва пропаганда бўлимининг инструктори.

ЖАМОАТЧИ ЮРИСТЛАР

КПСС XXIV съезди совет қонунчилигини такомиллаштириш ва мустаҳкамлаш, гражданларни совет қонунлари асосида тарбиялаш юзасидан совет юристлари олдига катта ва жуда масъулиятли вазифалар қўйди. Съездда кишиларни юксак ғоявийлик, коммунистик ахлоқ, совет қонунчилигини чуқур тушуниш руҳида тарбиялаш — қонун бузилиши олдини олишда энг асосий йўналишлардан биридир деб, таъкидлаб ўтилди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев партия XXIV съездида қилган докладида: «Совет қонунларини пропаганда қилишни кучайтириш, унинг мавқеини ҳар томонлама кўтариш, ҳаммани қонунларни ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаш лозим, ҳақ-ҳуқуққа, қонунга ҳурмат ҳар бир кишининг шахсий эътиқодига айланиши зарур», деб таъкидлаб ўтганди. Бу муҳим ва масъулиятли ишда, ҳуқуқ билимларини омма ўртасида ёйишда ва тушунтиришда совет адвокатураси, жумладан, пойтахтимиз адвокатураси салмоқли фаолият кўрсатмоқда. Бизнинг адвокатурамиз ҳуқуқ билимларини пропаганда қилишда актив ишламоқда.

Суратда: Тошкент политехника институтидаги юридик консультация раҳбари Н. М. Гельруд (ўртада) навбатдаги суҳбат вақтида.

Тошкент шаҳар партия комитетининг ташаббуси билан ташкил этилган ҳақ тўланмайдиган жамоатчилик асосидаги юридик консультациялар алоҳида муҳим аҳамиятга эга. Бундай жамоатчилик консультациялари ҳозирги кунда шаҳримизнинг бир қатор корхоналари, ташкилотлари ва муассасаларида иш олиб боряпти. Бизнинг Октябрь районида ана шундай еттита юридик консультация ишлаб турибди. Унга район юридик консультациямизнинг мудири ўртоқ Мақсудов раҳбарлик қилмоқда. Айтиш керакки, жамоатчилик асосидаги бу консультациялар аҳоли ўртасида муваффақиятли иш олиб бормоқда. Районимизда яқин кунлар ичида ҳуқуқ билимлари университети ташкил этишга ҳам ҳозирлик кўрилмоқда.

Ўтган йил сентябрь ойида Тошкент политехника институтида жамоатчилик асосида ишловчи юридик консультация ташкил этилди. Институт студентлари консультация хизматидан мамнуният билан фойдаланишмоқда. Бу консультация ҳафтада бир марта ҳар шанба куни ишлайди.

Маълумки, бу институтда 40 мингга яқин студент таълим олади. Ўтган вақт ичида биз, студент ёшларимизнинг совет қонунчилигини чуқурроқ билиб олишга ҳарчанд интилаётганликларини сезиб олдик. Ва улар билан ишлашнинг янгича қулай системасини ишлаб чиқдик. Аввал студентларнинг сўроқ ва истаклари ҳисобга олинади. Ана шу саволлар асосида алоҳида лекция уюштирилади. Бундай лекцияларни эндиликда радио орқали студентларга эшиттириб боришни ҳам планлаштириб қўйдик.

Шонли юбилей—совет адвокатурасининг 50 йиллиги яқинлашиб келмоқда. Бу кунга совет юристлари катта ҳозирлик билан келмоқдалар. Бизнинг адвокатура ходимлари ҳам бу шонли санани муносиб кутиб олиш учун уюшқоқлик билан меҳнат қилмоқдалар.

Н. М. ГЕЛЬРУД,
Октябрь район юридик консультациясининг адвокати, район ўртоқлик судлари советининг раиси.

МАТБУОТИМИЗ ЖОНКУЯРЛАРИ

МЕҲНАТ ВА ҲУРМАТ

«Бешқайрағоч» массивида Зокир ота Қодировни ҳамма танийди. Ота пенсияга чиққан бўлишига қарамасдан, мана бир неча йилдирки, 132-алоқа бўлимида самарали меҳнат қилиб келмоқда.

Зокир ака 1927 йилда «Ташпочтампт»га ишга кирди. Зиммасига юклатилган вазифани сидқидилдан бажариб, хат ва телеграммаларни эгаларига ўз вақтида етказиб бериб турди. Бир неча йил сараловчи ҳам бўлиб ишлади. Жамоатчилик ишларида қатнашди. Кўп ўтмай уни бўлим бошлиғи лавозимига кўтардилар. У даставвал 78-, 4-сўнгра. 11-алоқа бўлимларида раҳбар бўлиб хизмат қилар экан, меҳнатга муносабатда бошқаларга ўрнак кўрсатди.

Дарҳақиқат Зокир ака Қодиров мана неча ўн йилдирки, ўз касбига меҳр қўйиб, ишлаётган матбуотимиз жонкуярларидан. Бўлимга келтирилган турли хил хушхабарлар, пул қоғозларини эгаларига ўз вақтида етказиб беришда, Иттифоқимизнинг турли бурчакларидан келаётган совға-саломлар, қимматбаҳо буюмларни расмийлаштириб жўнатишда отахоннинг ҳиссаси катта бўлмоқда.

М. АҲМЕДОВ.

Реклама ва эълонлар

ТВ

12 май

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатувлар программаси.**

Рус тилида: 18.40 — **«Ижтимоий фанлар — жанговар қуролимиз»**, 19.00 — Рангли телевидение. **Футбол бўйича СССР чемпионати. «ПАХТАКОР»** (Тошкент) — **«ЧЕРНОМОРЕЦ»** (Одесса). Танаффус вақтида «Ахборот» информацион программаси.

Ўзбек тилида: 20.45 — **«Ахборот»** информацион программаси, 20.55 — **«Гаровга тикилган ҳаёт»** (кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 12-серияси), 22.30 — **«Ўзбекистон чорвадори»** программаси, 23.00 — **«Хонадон ва унинг соҳиби»** (бадиий фильм рус тилида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ
УҚУВ ПРОГРАММАСИ

Рус тилида: 11.30 — **Биология.** 9-синф. «Одам эволюциясининг босқичлари ва этаплари». 12.00— **Кинофильм,** 12.25 — **Биология.** 9-синф. «Одам эволюциясининг босқичлари ва этаплари (ўзбек тилида).

18.15 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

22.00 — **«Иртиш олимлари».** Телевизион фильм (ўзбек тилида). 22.30 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: 20.00 — Фехтование **мусобақаси бўйича репортаж,** 21.00 — **«Тўлқинда—02»** (ўзбек тилида), 21.30 — **Эстрада концерти.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 12/V да **Аида,** 13/V да **Чио-Чио-Сан,** 14/V да **Севилия сартароши** (кундузи).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 12/V да **Парвоз,** 13/V да **Аяжонларим,** 14/V да **Олтин девор** (кундузи), **Шоҳ Эдип** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 12/V да **Хотинимнинг эри,** 13/V да **Ешликда берган кўнгил.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **ОЗАРБАЙЖОН ССР ЦИРКИ УСТАЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ** (кеч соат 7 яримда; шанба ва якшанба кунлари кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Лорд Байрон Джонснинг озод қилиниши — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли, ҲАМЗА номли, «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Метелло — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Ҳаётга қайтиш — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Ромео ва Жульетта (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Метелло — «ФЕСТИВАЛЬ»,
Лорд Байрон Джонснинг озод қилиниши — «ХИВА».

23 май кундуз соат 1 да Тошкент Қишлоқ хўжалик институти химия ва тупроқшунослик факультетининг илмий совет кенгашида қишлоқ хўжалик фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Р. Ф. Сафаргараева: «Тошкент область ўтлоқ тупроқларида тола учун ўстириладиган кенафни дастлабки ўсув даврида ўғитлаш» деган темада;

Б. Ғ. Собиров: «Фузариоз вилти билан касалланган ғўза ўсимлигининг физиологияси» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонаси (Орджоникидзе район, 4-алоқа бўлими)да танишиш мумкин.

23 май кундуз соат 2 да Тошкент Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва ирригациялаш инженерлари институти советининг кенгаши (101-аудитория)да техника фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Н. П. Боровенский: «Жанубий Қозоғистон шароитида, қанд лавлаги майдонларида икки консоллик сув ёғдиргич ва суғориш агрегатлари ёрдамида суғориш системаларини текшириш ва такомиллаштириш деган темада;

иқтисод фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

А. С. Чертовицкий: «Ўзбекистон ССРда суғориладиган ерларни ҳисобга олиш ва ер тузиш мақсадлари учун фойдаланадиган план ва картографик материалларнинг эскириши ва уларни янгилаш масалаларини текшириш» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонаси (Қориниёзий кўчаси, 39-уй)да танишиш мумкин.

24 май кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимликлар моддаси химия институтининг илмий совет кенгаши (Черданцев кўчаси, 19-уй)да химия фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

В. И. Виноградова: «Термопсамин, дитермамин ва диметамин алкалоидларининг тузилиши» деган темада;

Т. Х. Илёсова: «Винка эректа ўсимлигининг ер-устки қисми алкалоидларини текшириш. 11-гидроксиплейокарпамин, винкарицин ва винкаринин алкалоидларининг тузилиши» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан академия кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй)да танишиш мумкин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64697.
Б. 1747.
Р. 01434.